

SİYASAL AHLÂK/ETİK İLE İLGİLİ ÇALIŞMALARIN BİBLİYOMETRİK ANALİZ YÖNTEMİ İLE İNCELENMESİ

Erol ŞİMŞEK * & Fatma NALBANT**

Öz

Siyasal ahlâk/etik konusu tarih boyunca farklı açılardan ele alınmış, sosyal bilimlerin çeşitli alanlarında çalışma konusu olmuştur. Bu çalışmada ise siyasi ahlâk/etik ile ilgili çalışmaların uluslararası literatürdeki gelişim seyrinin ve güncel mevcut durumunun ortaya koyulması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda bibliyometrik analiz yöntemi tercih edilerek 18.02.2023 tarihinde Web of Science Core Collection veri tabanında “political morality” ve “political ethics” kavramlarına ilişkin taramalar gerçekleştirilmiştir. Tarama sonucunda “political morality” kavramı ile 304, “political ethics” kavramı ile 477 çalışmaya ulaşılmıştır. Söz konusu çalışmalardan elde edilen veriler incelendiğinde; tüm alanlar içerisinde siyasi ahlâk kavramı ile ilgili 86 ve siyasi etik kavramı ile ilgili 113 çalışmayla, ilk sırada siyaset biliminin yer aldığı tespit edilmiştir. Çalışma türleri kapsamında en çok makale türünde çalışmaların yayımlandığı görülmüştür. Her iki kavram açısından da ülkeler bağlamında en fazla çalışmanın %30'luk oran ile ABD tarafından gerçekleştirildiği sonucuna ulaşılmıştır. Anahtar kelime analizi sonucunda ise 1259 anahtar kelime arasından en az 5 kere tekrar eden 23 kavram arasında ilişkiselliği en yüksek 21 kavram bulunmuştur. Bu alandaki güncel çalışma konularının ise “siyasi ahlâk”, “liberalizm” ve “hak” anahtar kelimeleriyle ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Genel görünümde siyasi ahlâka/etiğe ilişkin yapılan çalışmaların niceliksel olarak artırılması ve bilimsel çalışmalarda bu konu üzerinde daha fazla durulması gerektiği ifade edilebilir.

Anahtar Kelimeler: *Ahlâk, Etik, Siyasi Ahlâk, Siyasi Etik, Bibliyometrik Analiz.*

AN EXAMINATION OF THE STUDIES ON POLITICAL MORALITY/ETHICS THROUGH BIBLIOMETRIC ANALYSIS METHOD

Abstract

Political morality/ethics has been a subject of study in various fields. The aim of this study was to present the development and current state of research on political

* Dr. Öğr. Üyesi, Artvin Çoruh Üniversitesi, Hopa İİBF Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, erolsimsek@artvin.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-8924-9640>

** Öğr. Gör., Artvin Çoruh Üniversitesi, Hopa İİBF Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Doktorant, Karadeniz Teknik Üniversitesi, SBE, Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, fatmanalbant@artvin.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-2588-1804>

morality/ethics in the international literature. To achieve this goal, a bibliometric analysis method was preferred, and searches related to the concepts of "political morality" and "political ethics" were conducted in the Web of Science Core Collection database on February 18, 2023. The search yielded 304 studies related to the concept of "political morality" and 477 studies related to the concept of "political ethics". When examining the data obtained from these studies, it was determined that political science ranked first with 86 studies related to the concept of political morality and 113 studies related to the concept of political ethics among all fields. It was observed that the majority of studies were published as articles in terms of study types. In terms of countries, it was concluded that the highest number of studies, accounting for 30%, were conducted by the United States for both concepts. As a result of keyword analysis, among 1259 keywords, 21 keywords with the highest correlation were identified from the 23 concepts that were repeated at least 5 times. It was found that the current research topics in this field were associated with the keywords "political morality," "liberalism," and "rights." In general, it can be stated that there is a need to increase the quantity of studies on political morality/ethics and to give more attention to this subject in scientific research.

Keywords: *Morality, Ethics, Political Morality, Political Ethics, Bibliometric Analysis.*

Giriş

Siyaset-ahlâk/etik ilişkisi çetrefilli ve tartışmalı bir meseledir. Genellikle yalancılık, çıkarıcılık, taraflılık gibi olumsuz imgelerle özdeşleştirilen siyaset ile iyiyi, doğruyu, güzeli salık veren ahlâkın bağdaşmayacağı düşünülür. Kant'ın ifadesiyle "Siyaset, 'Yılanlar gibi kurnaz olun.' der; ahlâk ise –sınırlayıcı bir koşul olarak- ekler: 'Ve güvercinler gibi yanlısınız.' " (Kant, 2021, s. 67). Hakikaten ahlâk, nasıl davranılması ya da davranılmaması gerektiğini söyleyerek birtakım sınırlamalar getirir. Böylece toplumsal yaşamda insanların davranışlarını ve karşılıklı ilişkilerini düzenler. Bu anlamda ahlâk, insan eylemlerinin nasıl olması gerektiğini gösteren birtakım ölçütler koyar ve insanların buna uymasını bekler. İşte söz konusu ahlâki ölçütlerin, insani bir eylem alanı olan siyasette de geçerli olup olmadığı tartışmalıdır. Bu konuda klasikleşmiş iki karşıt görüşün bir tarafında Platon (2017; 2018), siyaset ile ahlâki iç içe geçmiş bir bütün olarak görmüş ve toplumsal yaşamın her alanında geçerli olan ahlâk kurallarının siyasette de geçerli olduğunu savunmuştur. Bu görüşün karşısında yer alan Machiavelli (2015) ise siyasetin ahlâki değerlere bağlanarak yapılamayacağını ileri sürmüştür. Ona göre siyasetçi, amaçlarına giden yolda kendini ahlâk kurallarına bağlı kalmak ve sınırlamak zorunda hissetmemelidir. Bu bağlamda siyaset-ahlâk ilişkisine dair teorik tartışmalarda bir tarafın ahlâki, diğer tarafın siyaseti öncelediği söylenebilir.

Teorik tartışmalar bir yana, pratiğe bakıldığında son zamanlarda genel olarak toplum ahlâkının özel olarak da siyasal ahlâkın bozulduğu yönünde yakınmaların küresel düzeyde arttığı söylenebilir. Siyasetçilerin yeteri kadar

dürüst ve sorumlu olmadıkları; aktörleri, süreçleri ve kurumlarıyla bir bütün olarak, siyasetin yozlaştığı kanısı kamuoyunda yaygın hâle gelmiştir. Muhalefetteyken eleştirdikleri eş-dost-akraba kayırmacılığı, rüşvet, zimmet, irtikap, patronaj, rant kollama gibi siyasal ahlâksızlıkları iktidara gelir gelmez benimseyen siyasal partiler, vatandaşların siyasete ve siyasetçiye olan güvenini erozyona uğratmıştır. Bu yüzden günümüzde ahlâk temeline dayanan adil, dürüst, sorumlu, ilkeli siyaset hemen her kesimin beklentisi ve arzusu hâline gelmiştir.¹

Siyasal ahlâk açısından bir bunalımla, çıkmazla karşı karşıya kalınan günümüzde bu sorunun çözümüne yönelik farklı seçeneklerden bahsedilebilir. Kamu kurum ve kuruluşlarında ahlâka aykırı iş ve eylemlerin cezai yaptırıma tabi tutulması için yasal düzenlemelerin yapılması; çeşitli denetleme kurumlarının oluşturulması; başta siyasetçiler ve üst düzey yöneticiler olmak üzere tüm kamu görevlilerine ahlâki değerlerin önemi ve erdemler konusunda eğitim ve danışmanlık hizmetleri verilmesi; eğitim ve öğretim faaliyetlerinin yanı sıra kitle iletişim araçlarının da gücünden yararlanılarak siyasal ahlâksızlık ve yozlaşma konusunda toplumsal bilincin oluşması için gayret gösterilmesi bu seçeneklerden bazılarıdır.²

Tüm bunların dışında, bilimsel çalışmalarda da siyasal ahlâk konusu üzerinde ısrarla durulması oldukça önemlidir. Zira konuyla ilgili bilimsel çalışmalar, entelektüel tartışmalar, kuram ve çözüm önerileri zamanla kamuoyunu etkileyebilir ve konu siyasetin gündemine gelebilir. Başka bir ifadeyle ahlâki siyasetin ciddi bir sorunu olarak ele alan ve öneriler getiren bilimsel çalışmalar, konunun hem siyasetin hem de toplumun gündeminde kalmasını sağlayarak siyasal ahlâksızlıkla ya da yozlaşmayla mücadelede etkili bir seçenek olabilir. Günümüzde başta siyaset bilimi alanı olmak üzere, din, felsefe ve beşeri bilimler gibi birçok farklı disiplinlerde bu konu ile ilgili çalışmalar bulunmakla birlikte, çalışmaların sayısı henüz yeterli seviyede değildir. Bu durum, çalışmaların nicel görünümünün kolaylıkla

---

¹ Yolsuzlukla mücadelede dünyanın önde gelen sivil toplum kuruluşlarından olan Uluslararası Şeffaflık Örgütü (Transparency International) 1995'ten bu yana her yıl, kamu sektöründeki yolsuzluğun küresel göstergesi hâline gelen Yolsuzluk Algı Endeksi'ni (Corruption Perceptions Index: CPI) yayımlamaktadır. CPI, dünya çapında 180 ülke ve bölgeyi kamu sektörü yolsuzluk seviyelerine göre sıralamakta ve 0 (yüksek düzeyde yolsuzluk) ile 100 (çok temiz) arasında puan vermektedir. 2022 Yolsuzluk Algı Endeksi, çoğu ülkenin yolsuzluğu durdurmakta başarısız olduğunu göstermektedir: "Küresel ortalama on yıldan fazla bir süredir değişmeden kaldı ve 100 üzerinden sadece 43 oldu. Ülkelerin üçte ikisinden fazlası 50'nin altında puan alırken, 26 ülke şimdiye kadarki en düşük puanlarına geriledi. Bazılarının ortak çabalarına ve güçlüklerle elde ettiği kazanımlara rağmen, 155 ülke 2012'den bu yana yolsuzlukla mücadelede önemli bir ilerleme kaydetmedi veya geriledi. (...) Her ülke farklı yolsuzluk sorunlarıyla karşı karşıya kalırken, bu yıllık endeks dünya çapında devam eden durgunluğu ortaya koyuyor." (www.transparency.org, 2022). Tarihsel olarak, gelişmekte olan ülkelerin gelişmiş ülkelere daha fazla yolsuzluğa maruz kaldığı düşünülmüştür. Ancak bugünlerde yolsuzluk neredeyse tüm hükümetler ve toplumlarda yaygındır (encyclopedia.uia.org, 2020). Bu bağlamda yolsuzluk yalnızca az gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelerin sorunu değildir. Gelişmiş ülkelerde dahi yolsuzluk ve etik dışı uygulama örnekleriyle karşılaşmak mümkündür. Dolayısıyla siyasette ahlâk/etik dışı uygulamalar ve yolsuzluk iddiaları birçok ülkede siyasi tartışmaların karakteristiğidir (encyclopedia.uia.org, 2021).

² Siyasal ahlâkın tesisi ve siyasal yozlaşmaların önlenmesine yönelik çeşitli çözüm önerileri hakkında detaylı bilgi için bkz. (Aktan, 1994, s. 99-131).

incelenemediği bibliyometrik analiz yöntemi ile net bir şekilde ortaya koyulabilmektedir.

Birçok farklı alanda yaygın bir şekilde kullanılmaya başlanan bibliyometrik analiz yöntemi, çalışmaların birçok farklı değişkenlerinin nicel olarak incelenmesini sağlamaktadır. Çalışmaların yayım yıllarını, türlerini belirlemesi açısından tanımlayıcı nitelik taşıyabileceği gibi yapılan bir çalışmanın kendisinden sonra gelen çalışmaları ne yönde etkilediğini ortaya koyabilmek için atıf analizi yapılmasını sağlaması ile değerlendirici nitelik taşıyabilmektedir (McBurney ve Novak, 2002, s. 40). Bu doğrultuda çalışmada, siyasal ahlâk ve siyasal etik ile ilgili çalışmaların uluslararası literatürdeki mevcut durumunun betimlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda çalışmada; bibliyometrik analiz yöntemi kullanılarak yalnızca Web of Science Core Collection (WoS) veri tabanında taranan, “political morality” (siyasal ahlâk) ve “political ethics” (siyasal etik) anahtar kelimeleri ile ilgili çalışmalara ilişkin veriler ortaya koyulmuştur. Tarama sonucunda çalışmalara yönelik; yıl, alan, tür, yayım dili, en çok çalışma veren ülkeler ve siyaset bilimi alanında yayımlanan çalışmalar gibi temel hususlar belirlenmiş, bu hususların görselleştirilmesinde, tablolar ve bir yazılım programı (VOSviewer) aracılığıyla görsel haritalama tekniğinden faydalanılmıştır.

Siyasal ahlâk/etik konusuna ilişkin ulusal ve uluslararası literatür incelendiğinde, yapılan çalışmaların sayısının az olduğu ve bu çalışmaların geleneksel literatür analizine dayalı olarak gerçekleştirildiği görülmektedir (Bahadır ve Yılmaz, 2022; Cape, 2022; Çetinkaya, 2022; Özmen, 2022; Şimşek, 2022; Yılmaz, 2022; Schwartz, 2019; Sládeček, 2018). Bu kapsamda ulusal ve uluslararası literatür açısından siyasal ahlâk/etik konusunda bibliyometrik analiz yöntemine dayalı olarak bir çalışmaya rastlanmamaktadır. Dolayısıyla bu çalışma, bibliyometrik analiz yönteminin kullanılması, belirlenen parametreler ve değerlendirmeler açısından diğer araştırmalardan farklı olarak özgünlüğünü ortaya koymaktadır. Bu bağlamda çalışmanın ilgili konunun uluslararası literatürdeki çalışmaların genel seyrini ortaya koyması açısından gelecek çalışmalar için yol gösterici olacağı, siyasal ahlâk/etik konusuna ilişkin farkındalığın artırılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE: ETİK Mİ AHLÂK MI ?

Etik sözcüğü (Alm. *ethik*) (Fr. *éthique*) (İng. *ethics*) Grekçe “ethos” köküne dayanmaktadır. Batı dillerinde ahlâk kavramına karşılık gelen *morality* (İng.), *moralité* (Fr.) veya *moralität* (Alm.) sözcükleri ise Latince “mos” kökünden türemiştir. Gerek “ethos/êthos” gerek “mos”; töre, gelenek, görenek, alışkanlık, huy, mizaç, karakter gibi anlamlara gelmektedir. Aynı şekilde Türkçedeki “ahlâk” sözcüğü de tamamen aynı anlamları taşıyan Arapça “hulk” kökünden türemiştir (Cevizci, 2015, s. 12; Özlem, 2015, s. 27). Dolayısıyla, etimolojik bir irdeleme, etik ve ahlâk sözcükleri arasında bir farklılık olmadığını, kavramların eş anlamlı olduğunu göstermektedir. Esasen

gündelik dilde de söz konusu kavramlar genellikle aynı anlamda kullanılmaktadır. Hâl böyle olmakla birlikte akademik çevrede, felsefi olarak, iki kavram arasında ayırım yapma konusunda bir eğilim olduğu görülmektedir.

Etik ile ahlâk arasındaki temel ayırım genellikle teori ile pratik bağlamında yapılmaktadır. Bu yaklaşıma göre etik, doğru-yanlış ya da iyi-kötü davranışın teorisi; ahlâk ise onun pratiği olarak görülmektedir. Bu temel yaklaşımdan hareketle ahlâk, belli bir toplumda, belli bir dönemde benimsenmiş olan, bireylerin birbirleriyle ilişkilerini düzenleyen, iyi ve kötü şeklinde nitelenen davranış kurallarının tümü olarak tanımlanabilir (Akarsu, 2016, s. 18; Çotuksöken, 2006, s. 15). Buna karşılık etik, iyi ya da kötünün, doğru ya da yanlışın ne olduğunu araştıran; insanın takındığı tavırları çözümleyen, “Ne yapmalıyız?” sorusuna aranan yanıtları temellendiren; ahlâki yargıların statüsünü analiz eden; adalet, iyi, erdem gibi ahlâk normlarının temeline yerleştirilen kavramları ele alan bir bilgi alanıdır. Bu anlamda etik; ahlâki sorunlar ve yargılar hakkında felsefi bir düşünmedir. Kısacası, ahlâki konu edinen bir felsefe dalıdır ve ahlâk felsefesine karşılık gelmektedir (Akarsu, 2016, s. 18; Çotuksöken, 2006, s. 15; Frankena, 2007, s. 20; Nuttall, 2011, s. 15; Selsam, 2021, s. 7-9; Yıldız, 2012, s. 25).

Bir felsefe dalı olarak etik, ahlâki sorunları çok genel, ilkesel ve soyut düzlemde tartışır. Böylece çeşitli kriterler belirler ve bunlara göre hangi amacın iyi amaç olarak bağlayıcı olabileceğini gösterir. Başka bir deyişle etik, iyinin ne olduğunu söylemez, iyi bir şeyin iyi olduğu hükmüne nasıl varıldığını söyler. Etik, tek tek eylemlere ilişkin ahlâki yargılarda bulunmaktan ziyade eylemlere ilişkin ahlâki yargıların nasıl oluştuklarını üst bakış düzeyinde çözümler (Pieper, 2012, s. 29-30). Bu açıdan etiğin görevi, yeni bir ahlâk üretmek ve kişilerden bu ahlâka uymalarını istemek değildir. Tam tersine etiğin görevi ahlâk üzerine konuşmak, “ahlâk” fenomenini araştırmaktır. Diğer bir ifadeyle etik, pratik bir etkinlik alanı olan ahlâki, teorik bir araştırma konusu hâline getiren felsefe disiplini. Ancak etikçiler, ahlâk fenomenini ve farklı ahlâk görüşlerini değerlendirirken, şu veya bu ölçüde belli bir ahlâkın, tikel bir ahlâk görüşünün bakış ve değerlendirilme tarzından etkilenirler ve meseleye o gözle bakarlar. Hâl böyle olunca da etik ile ahlâk arasındaki sınırlar bulanıklaşır, kavramlar iç içe girer ve aralarında ayırım yapmak güçleşir (Özlem, 2015, s. 27-28).

Ayrıca her ne kadar etik, genellikle ahlâki konu edinen bir felsefe dalı olarak kabul edilse de “etik” kavramının her zaman bu anlamda kullanılmadığını belirtmek gerekir. Kimi zaman tam olarak “ahlâk” sözcüğünün karşılığı olarak kimi zaman da bir bireyin/grubun ahlâki kodunu ya da normatif teorisini göstermek için kullanılır (Frankena, 2007, s. 20-22). Mesela bir eyleme yönelik olarak onun “etik bir davranış” olduğu ifade edilirken “etik” sözcüğü, “ahlâki” anlamında bir sıfat olarak kullanılmaktadır. Burada “etik davranış” ya da “ahlâki davranış” ifadeleri, doğru ya da iyi davranışa işaret etmektedir.

Etik ile ahlâk arasında teori-pratik ayrımının dışında bir de evrensellik-görecelik açısından bir ayrım yapılmaktadır. Bu hususta genellikle ahlâkın göreceli olduğu, toplumdan topluma değiştiği savunulmaktadır. Bu görüşe göre ahlâk mevzubahis olduğunda, daha çok, belli bir ahlâka yani belli bir topluluğun ahlâkına işaret edilmektedir. Bu yönüyle ahlâk, davranışlarla ilgili olarak belli bir yerde, belli bir dönemde geçerli olan değer yargılarına karşılık gelmektedir. Değer yargıları ise toplumdan topluma farklılık gösterebilir. Hatta değer yargıları, aynı topluluk içerisinde de zamanla değişebilir. Diğer bir ifadeyle aynı eylem, bir ahlâk tarafından iyi, diğeri tarafından kötü olarak değerlendirilebilmektedir. Ayrıca, aynı ahlâk aynı eyleme farklı zamanlarda hem iyi hem de kötü diyebilmektedir (Tepe, 1993, s. 292-293; 2004, s. 13; 2011, s. 14-15).

Ahlâkın bu göreceliliğine karşılık, etik ya da ahlâk felsefesinin evrensel olduğu savunulmaktadır. Düşünsel bir faaliyet olan etiğin aynı zamanda evrensel değer ve ilkeler alanını oluşturduğu kabul edilmektedir (Cevizci, 2016, s. 17-18). Zira etik, konu edindiği alan ile ilgili, alanın yapısı izin verdiği ölçüde, doğru ve kesin bilgilere ulaşmaya çalışır. Bilgiler, toplumdan topluma değişmez. Bu bağlamda etik, çeşitli ahlâklardan bağımsız olarak, kişilerin eylemlerine ilişkindir. Kişilerce kurulan bir tür ilişkinin ve bu ilişkideki eylemin felsefi bilgisidir ve bu anlamda evrenseldir (Tepe, 2011, s. 15-16). Bilhassa mevzubahis meslek etiği (tıp etiği, sanat etiği, hukuk etiği, medya etiği vb.) olduğunda, ilgili meslek alanındaki ilkelerin bir evrensellik arayışı olduğu söylenebilir (Aydın, 2016, s. 8).

Etik ile ahlâk sözcüklerini birbirinin yerine karışık bir şekilde kullanan Singer'e (2015, s. 19) göre etiği, içinde yaşanan topluma bağlı olarak değerlendirmek doğru değildir. Ahlâki yargılar öznel kanaatlerden ziyade evrensel bir akıl yürütme ve muhakemeye dayanmaktadır (2015, s. 25-34). Hakikaten bazı ahlâki/etik yargılar, normlar ya da ilkeler vardır ki diğerlerinden daha evrensel ve nesnel bir mahiyete sahiptir. Örneğin; "Yalan söylemek kötüdür.", "Doğruyu söylemek iyidir.", "Hırsızlık yapmak kötüdür.", "Yardımlaşmak iyidir.", "Öldürmek kötüdür." gibi ahlâki yargılar, her çağda ve her toplumda muteber görülmüş ilkeler olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak bu gibi genel kabul görmüş, evrensel ve nesnel olduğu düşünülen yargıların dahi geçerli olmadığı bazı durumlar söz konusu olabilir. Evet, adam öldürmek kötüdür; ancak savaşta düşmanı öldürmek kahramanca bir davranış olarak görülür. Yardımlaşmak ilkesel olarak iyidir; ancak öğrencilerin sınav esnasında yardımlaşmamaları daha muteber bir davranış olacaktır. Zarar verme gayesiyle birini takip ettiğini açıkça anladığımız bir kimse, bize o kişiyi görüp görmediğimizi sorduğunda, görmemize rağmen "görmedim" diyerek yalan söylememiz, ahlâken kötü bir davranış olmayacaktır. Dolayısıyla en kabul görmüş ahlâki yargıların ve davranış kurallarının dahi her zaman geçerli, değişmez ve nesnel olduğunu söylemek güçtür.

Görüldüğü üzere, etik ve ahlâk kavramları iç içe geçmiştir. Kavramlar arasında genellikle teorilik-pratiklik ve görecelik-evrensellik bağlamında yapılmaya çalışılan ayrımlar, yeterince net bir şekilde ortaya koyulamamıştır. En kabul görmüş ayrımlar dahi bir ölçüde muğlak kalmıştır. Bu nedenle söz konusu kavramların kullanımları konusunda tutarlılık sağlanamamıştır. Akademik çevrede dahi kimileri aynı anlamda kullanmakta, kimileri de ilgili konudaki kullanım kolaylığına göre bir tercihte bulunabilmektedir. Örneğin, mevzubahis aile ya da toplumsa, “aile ahlâkı” ve “toplum ahlâkı” denilir; “aile etiği” ya da “toplum etiği” pek tercih edilmez. Buna karşılık ele alınan konu bir meslek alanına ilişkin olduğunda daha çok, “meslek etiği”, “iş etiği”, “medya etiği”, “tıp etiği” gibi kullanımlarla karşılaşmaktadır. Burada örneğin, “meslek etiği” yerine “meslek ahlâkı”, “iş etiği” yerine “iş ahlâkı” demenin ilkinden bir farkı olduğunu söylemek güçtür.

Özellikle meslek insanları ve kuruluşları ahlâk yerine etik kavramını kullanarak kişisel ve toplumsal düzeydeki pratiklerin “nasıl olması” gerektiği hususunda temel birtakım kuralların belirlenmesini ve bu sayede bir nevi şablon oluşturulmasını hedefliyor olabilirler (Nalbantoğlu, 2010, s. 122). Başka bir deyişle, etiğin ahlâka kıyasla evrensel olduğu düşüncesiyle, ilgili meslek alanında genel geçer bazı kurallardan ya da ilkelerden söz edilmek istendiğinde daha çok “etik” kavramı tercih edilebilmektedir. Ancak ifade edildiği üzere, bu tercihler çok sağlam gerekçelere dayanmaktan ziyade kullanım alışkanlığı ve kolaylığından kaynaklanmaktadır.

2. SİYASAL AHLÂK/ETİK KAVRAMINA DAİR

Ahlâk ve etik kavramlarının kullanım çeşitliliği siyasetin ahlâki/etik boyutundan söz edilirken de karşımıza çıkmaktadır. Bu hususta genellikle “siyasal ahlâk (political morality)” ve “siyasal etik (political ethics)” kavramları kullanılmaktadır. Ancak, yukarıdaki örneklerde olduğu gibi, bu kavramların işaret ettiği anlam da esasında aynıdır. Siyasal ahlâk/etik, siyaset-ahlâk/etik ilişkisinden hareketle temel ahlâk/etik ilkelerinin devlet yönetimine ve siyasete uyarlanması anlamına gelen bir uygulamalı etik alanıdır. Bu noktada kısaca siyaset ile ahlâk/etik ilişkisinden söz etmek yerinde olacaktır.

2.1. Siyaset ile Ahlâk/Etik İlişkisi

Siyaset, topluluk hâlinde birlikte yaşamın olmazsa olmaz bir varlık koşulu ve insanı insan yapan temel unsurlardan birisidir. Antik Yunan’dan beri insanoğlu “Homo politicus” olarak adlandırılmıştır. İnsanın yaşadığı her yerde mutlaka yöneten-yönetilen ilişkisi vardır. Dolayısıyla siyasilik, insana özgü bir özelliktir (Güleç, 2004, s. 35). Siyasi varlıklar olarak insanlar kaynaklar ve diğer önceliklerle ilgili müzakere yoluyla bir anlaşmaya varabilirler. Bu anlamda siyaset, bir tür insan faaliyetidir; insanların yaptığı bir şeydir. Ancak burada, tek başına yapılan bir faaliyetten ziyade insanların birlikte yaptıkları faaliyetlere ve karşılıklı etkileşime işaret edilmektedir (MacKenzie, 2021, s. 13-14,16).

Siyasetin temelinde karşılıklı etkileşimin bulunması, her türlü etkileşimin siyasi olduğu anlamına gelmez. Siyaset ya da siyasi faaliyet daha çok, insanlar bir menfaat çatışmasında uzlaşmaya varmak zorunda kaldıklarında ortaya çıkar. Bu anlamda siyaset, anlaşmazlıkların mevcut olduğu ve başkalarına etki ettiği yerde anlaşmaya varmanın belli bir yöntemidir (MacKenzie, 2021, s. 13-14). Siyasetin tabiatına yönelik bu yaklaşımdan hareketle siyaset; kimin, neyi, ne zaman, nasıl elde edeceğine ilişkin bir faaliyet ya da karar verme süreci olarak tanımlanabilir (Lasswell, 1958). Diğer taraftan siyaseti, ortak yarar arayışı olarak düşünmek de mümkündür. Bu açıdan bakıldığında siyasi faaliyet, anlaşmazlık ve çatışmaları çözme faaliyeti olmaktan ziyade, ortak çıkarları olan grupları bir araya getirmenin bir yolu olarak görülmektedir. Bu yönüyle siyaset, anlaşmazlık üzerine değil, iş birliğine ve tüm yurttaşların katılabileceği iyi hayat arayışına dayalı bir faaliyettir ve müşterek bir hadisedir (MacKenzie, 2021, s. 15).

Bu bağlamda siyasete ilişkin üç temel nitelikten söz edilebilir. İlk olarak siyaset, insani bir eylemdir. İkinci olarak, farklı menfaatlerden kaynaklanan anlaşmazlık ve çatışmaların uygun bir şekilde çözülmesi sanatı olarak karşımıza çıkmaktadır. Son olarak siyaset, kamusal yarar ve ortak iyi adına toplumda birlik, beraberlik ve düzeni sağlamanın bir aracıdır. Bu nitelikleri haiz bir kavram olarak siyaset, anlaşmazlık ve iş birliği olgularını bünyesinde barındıran insani bir faaliyet olarak tanımlanabilir.

Üç yönü itibarıyla da siyaset ile ahlâk/etik arasında bir irtibat olduğu söylenebilir. Siyaset, öncelikle, doğası gereği insani bir faaliyet olması hasebiyle etik bir içeriğe sahiptir. Zira siyaset, ahlâki tutumlarla donanmış insanlar tarafından yürütülen bir faaliyettir. Siyasi failer olarak insanlar, “iyi” olduğunu düşündükleri bir şeyi korumak, “kötü” olduğunu düşündükleri bir şeyi ise “iyi”ye doğru değiştirmek isteyeceklerdir. Dolayısıyla siyaset pratiğini oluşturan eylemler dizisi, daha genel bir düzeyde, iyi-kötü ayrımı üzerine kurulu eylem ilkelerini tespit eden normların bütünü olarak “ahlâk”ın bir parçası hâlinde görülebilir (Köker, 1993, s. 338; Bayram, 2013, s. 23). Kısacası siyaset “ahlâk yoğun” bir eylem alanıdır. Siyasal yaşamdaki tartışmaların ve uygulamaların çoğu ahlâksal çerçevede yapılır. Gerekçelendirmeler ahlâksal boyutta ele alınır. Mücadeleler ahlâksal platformda geçer (Alkan, 1993, s. 24). Bu açıdan felsefenin bütünsel bakışı çerçevesinde etik sorular, siyasal alan da dâhil tüm insani faaliyet alanlarını kuşatacak şekilde genişletilebilir (Bayram, 2013, s. 30).

Siyasetin, doğası itibarıyla, en önemli özelliklerinden birisinin temelinde çıkar çatışmalarının ve anlaşmazlıklarının bulunması olduğu belirtilmişti. Bu yönüyle siyaset; kimin, neyi, ne zaman ve nasıl alacağına ilişkin bir karar verme sürecine işaret etmektedir. Aktan’ın da ifade ettiği üzere siyasal karar alma süreci, “devletin siyasi ve ekonomik kararlarının alındığı mekanizma ve onun işleyişidir. Siyasal karar alma sürecinde kamusal mal ve hizmetler arz edilmektedir. Bu hizmetleri arz edenler, iktidar partisi

(hükûmet) ve bürokrasidir. Kamusal mal ve hizmetlere talepte bulunanlar ise seçmenlerdir.” Seçmenler, siyasal süreçte taleplerini ya doğrudan oylamaya katılarak ya da çeşitli birlikler oluşturarak açıklar. Böylece siyasal süreçte dört temel aktör rol almaktadır: Siyasal partiler, bürokrasi, birlikler (baskı ve çıkar grupları) ve seçmenler. Siyasal ortamda seçmenler, kamusal mal ya da hizmetlerden elde edecekleri faydayı; siyasal partiler, yeniden seçilebilmek için oylarını; bürokrasi, makam ve prestij gibi olanaklarını koruyabilmek için bütçeyi; çıkar ve baskı grupları ise devletten elde edecekleri kazanç ya da rantları maksimize etmeye çalışır (Aktan, 1994, s. 18, 56).

İşte böyle bir siyasal ortamda siyasetçiler, insanların yaşamsal çıkarları hakkında kararlar veren kimseler olarak karşımıza çıkmaktadır. İnsanların yaşamsal çıkarlarıyla böylesine doğrudan ilgili kararlar verilirken işin sonunda fiziksel mücadeleye, çatışmaya dönmesine mâni olabilmek için bu kararların çok sağlam bir haklılık temelini dayandırılması gerekmektedir. Zira bir toplumda, verilen kararların “haksız” olduğu yönünde kanaatler yaygınlaşırsa, orada siyasal yaşamı sürdürmek pek de mümkün olmayacaktır. Bu açıdan, siyasal kararların haklı ve adil olduğu ya da olmadığına dair ahlâk yargıları, siyasal ahlâkın en temel unsurlarından birini oluşturmaktadır (Alkan, 1993, s. 25).

Siyaset ile ahlâkın bir başka buluşma noktası, siyasetin amacı ve işlevi ile ilgilidir. İfade edildiği üzere, siyasetin doğasına ilişkin görüşlerden biri, siyasetin kamusal yarar ve ortak iyi adına toplumda iş birliği ve düzeni sağlamanın aracı olduğu yönündeydi. Bu yaklaşımın izleri Antik Yunan’a kadar götürülebilir. Nitekim Aristoteles, her devletin iyi bir amaçla kurulmuş olduğunu söylerken açıkça siyasetin bu amacına işaret etmektedir. Ona göre devlette amaçlanan iyilik, tüm insanların ortak iyiliği olan adalettir. En üstün erdem olan adalet, diğer erdemleri (bilgelik, yiğitlik, ölçülülük vs.) de beraberinde getirir ve böylece toplumda iyi yaşamayı yani mutluluğu temin eder. Dolayısıyla siyasetin amacı insanların ortak yararını, iyi yaşamayı ve nihai olarak mutluluğu gerçekleştirmektir (Aristoteles, 2014a; 2014b). Bu noktada ahlâkın amacının, insanlar arasındaki ilişkileri düzenlemek, insanları iyiliğe yönlendirmek ve nihai olarak mutluluğa ulaştırmak olduğu kabul edilirse, siyasetin -ortak iyiyi gerçekleştirme amacı hasebiyle- tabii olarak ahlâkla iç içe olduğu söylenebilir.

Hakikaten siyaset, amaç ve işlevleri bakımından toplumun tümüyle ilgilidir. Ve bu yönüyle herhangi bir toplumsal kurumdan farklıdır. Örneğin ekonomi, toplumdaki üretim süreciyle; eğitim, toplumsallaşma süreciyle ilgili etkinlikleri barındırır. Siyaset ise toplumdaki tüm kurumların işleyişinden sorumludur. Toplumun bütün kurumlarını bir arada tutma, eşgüdümünü sağlama, onları geleceğe doğru yönlendirme sorumluluğu taşır. Bu kapsayıcı niteliğiyle, enflasyondan kalkınma hızına, güvenlikten ailenin korunmasına, eğitimin kalitesinden fuhuş ve uyuşturucu ile mücadeleye kadar hemen her şey siyasetin etkinlik alanına girer. Tüm bu alanlardaki politikaların birer hedefi vardır. Siyasetçilerin tercihlerine göre tamamen farklı hedefler de

benimsenebilirdi. Burada bir hedefin yerine diğersinin benimsenmesinin temelinde tamamen ahlâksal bir seçim söz konusudur (Alkan, 1993, s. 110-111). Daha açık bir ifadeyle, ahlâksal açıdan “iyi” ve toplumun yararına olduğu için ailenin korunması amacı güdülür. Ya da ahlâksal açıdan “kötü” olduğu için fuhuş ve uyuşturucu ile mücadele edilir. Tek tek “iyi” olduğu için benimsenen ya da “kötü” olduğu için yadsınan bu siyasal tercihlerin temel gayesi, ortak iyi adına toplumsal düzeni sağlamak, toplumda huzur ve mutluluğu temin etmektir. Bu anlamda siyasetin temel hedeflerinin esasında ahlâksal seçimlere dayandığı söylenebilir.

2.2. Siyasal Ahlâk/Etik Kavramı

Toplumsal ilişkileri düzenleme işlevi gören ahlâk ile toplumsal bir kurum olarak siyaset arasında, doğaları gereği, kaçınılmaz bir ilişki vardır. Bu yüzden, eğer bir aile ahlâkından, toplum ahlâkından, meslek ahlâkından, iş ahlâkından, ticaret ahlâkından söz edilebiliyorsa -siyasete ilişkin tüm olumsuz önyargılara rağmen- bir siyaset ahlâkı ya da siyasal ahlâktan da söz edilebilir, hatta edilmelidir. Bu noktada, siyasal ahlâk/etik kavramına ilişkin birkaç tanıma ayrıca yer vermek yararlı olacaktır.

Turan’a (1993, s. 315) göre siyasal ahlâk “Devlet ve ülke yönetiminde yönetenlerin ve yönetilenlerin uygulamaları, uymaları gereken kurallar, ilkeler, yöntemler” demektir. Şenel (1993, s. 258) ise siyasal ahlâkı, “Siyasal farklılaşmayla (yöneten-yönetilen farklılaşmasıyla) ilgili yapıların, kurumların, rollerin, düşüncelerin ve eylemlerin; toplumsal yaşamın olanaklı, uyumlu, olumlu, verimli sür(m)esini sağlayacağı düşünülen normlar” şeklinde tanımlamaktadır.

Wall, siyasal ahlâkı, siyasal etkileşimle ilgili tüm ahlâki değerlendirmeleri ifade eden bir kavram olarak ele almaktadır. Ona göre bu değerlendirmelerin içinde adalet ve meşruiyetin yanı sıra hakkaniyet, eşitlik, müteakabiliyet ve liyakat gibi hususlar yer almaktadır. Başka bir deyişle, siyasal ahlâk, devlet görevlisinin siyasi olarak bir tercihte bulunması gerektiği koşullarda veya siyasi olarak yapması gereken herhangi bir şeyde ahlâken ne yapması gerektiğini ifade eder (Wall, 2013, s. 482). Bu yönüyle siyasal ahlâk esasen siyasî aktörlerin tutum ve davranışlarıyla ilgilidir; siyasî faaliyetlerde ahlâken nasıl davranılması gerektiğini içerir.

Siyasal etiğin (political ethics) bazen siyasal ahlâk (political morality) ya da kamu etiği (public ethics) olarak adlandırıldığını ifade eden Thompson (2018), Wall’ın tanımına benzer şekilde, siyasal etiği “siyasal eylem hakkında ahlâki yargılarda bulunma pratiği ve bu pratiğin incelenmesi” şeklinde tanımlamaktadır. Thompson, siyasal etiği iki kola ayırmaktadır: süreç/görev etiği ve politika etiği. Süreç ya da görev etiği kamu görevlilerine, onların kullandıkları yöntemlere ve faaliyet gösterdikleri kurumlara odaklanırken, politika etiğinin odağında hükümetlerin yaptığı politikalar ve yasalar hakkındaki yargılar vardır.

Siyasal ahlâkı, siyasi ilkelerin normatif temeli ile ilgili bir kavram olarak ele alan Sládeček'e (2018, s. 401-402) göre de söz konusu kavram birden çok anlamı içinde barındırabilmekte ve farklı konulara atıfta bulunabilmektedir. İlk olarak siyasi ahlâk, belirli politika ve programların ahlâkına atıfta bulunur. Burada hükûmet politikalarının yasallığının yanı sıra meşruiyeti ve normatif gerekçelendirmeyi içermesi gerektiğine vurgu vardır. İkinci anlamda, siyasi ahlâk, yurttaşlığın ahlâki temeli, yani demokratik bir toplulukta toplumsal iş birliğini gerçekleştirmek için farklı sosyal grupların üyeleri için gerekli olan etik özellikler veya erdemlerle ilgilidir. Kavramın üçüncü anlamı, siyasi kurumların normatif önemi ve işlevleriyle ilgilidir. Bu anlamıyla siyasi ahlâk, kurumların meşruiyet kazanabilmesi için adil ve tarafsız bir şekilde, yerleşmiş usullere göre oluşturulması gerektiğine atıfta bulunur.

Devlet yönetiminde yani insan topluluğunun yönetiminde uyulması gereken yasal kuralların yanı sıra birtakım ahlâk kuralları olduğunu da ifade eden Aktan'a (1994, s. 17-18) göre siyasi ahlâk "Siyasette ya da devlet yönetiminde yer alması gereken ya da beklenen değer yargıları ve normlar" anlamına gelmektedir. Daha geniş bir anlamda "Siyasal ahlâk, siyasi karar alma sürecinde geçerli olan (ya da geçerli olması beklenen) değer yargılarının, örf ve adetlerin, normların ve kuralların oluşturduğu sistem bütünü" ifade etmektedir." Siyasi karar alma sürecinde baş aktörler iktidar partisi (hükûmet) ve bürokrasidir. Dolayısıyla, siyasi ahlâk, esasında, "siyasetçilerin ve bürokratların kamusal karar ve uygulamalarda uymaları gereken ahlâki kurallara" işaret etmektedir. Bununla birlikte siyasi sürecin diğer aktörleri olan seçmenler ile çıkar ve baskı grupları için de çeşitli ahlâki norm ve ölçülerden söz edilebilmektedir. Bu bağlamda, tüm bu kesimlerin ahlâki değer yargıları, bir bütün hâlinde siyasi ahlâki oluşturmaktadır (1994, s. 10, 18).

Siyasal etiği devletin etik sorumluluğuyla ilgili temel bir kavram olarak ele alan Yılmaz (2022, s. 16), özellikle adalet, devletin toplumdaki temel rolleri, dayanışma, yardımlaşma, kalkınma desteği, vergi politikaları, siyasetçilerin bütünlüğü gibi konuların siyasi etiğin ilgi alanına girdiğini belirtmektedir. Özmen'e (2022, s. 57, 60) göre ise siyasi etik, "Siyasetçilerin/iktidarı ellerinde bulunduranların karar alma süreci ve faaliyetlerine rehberlik eden ilke ve standartlardır." Bu kapsamda siyasilerin karar ve politikalarında siyasi etiğe uymaları, yani adalet, eşitlik, bilgelik, titizlik gibi kişisel erdemlere riayet etmeleri ve ulaşacakları sonucun sorumluluğunu üstlenmeleri beklenmektedir

Bu noktada Weber'in siyasi etiği karşılık kullandığı "sorumluluk etiği" kavramından söz etmek yerinde olacaktır. Weber "inanç/tutum/kanaat etiği" ve "sorumluluk etiği" şeklinde iki tür etikten bahsetmektedir. Anlaşım etiği, davranışları eylemin amacına göre değerlendiren, eylemden sonra ortaya çıkan sonuçlara aldırış etmeyen deontolojik etiğe karşılık gelir. Sorumluluk etiği ise insanın eyleminin

sonuçlarının hesabını vermesini zorunlu gören teleolojik etiği içerir. Anlayış etiğinde önemli olan kişinin niyetidir; iyiyi amaçlayan bir eylem kötü sonuçlara yol açsa bile bundan sorumlu olmaz. Weber'in siyasal etiğe karşılık kullandığı sorumluluk etiğinde ise siyasetçi eylemlerinin sonuçlarının sorumlusu sayılır. Bu yüzden karar alırken sonuçlarını önceden kestirebilmelidir. Bununla birlikte Weber'e göre anlayış ve sorumluluk etiği birbiri için salt karşıt değil, birbirinin tamamlayıcısıdır. Dolayısıyla anlayış ve sorumluluk etiğini bütüncül bir şekilde kendisinde bağdaştıran siyasetçi ideal etik siyaseti gerçekleştirebilir (Weber, 2017, s. 77-89). Bu bakımdan siyasal etik, hem amaçların hem de sonuçların etiği olması gerekir. Bu yüzden devlet adamlarının, hatta vatandaşların eylemde bulunurken ahlâki bir anlayışla, yani sonuçlarını dikkate alarak uygulanacak belirli ilkelerle işe başlamaları gerekir (Hoffman, 1988, s. 18).

Bu bağlamda, genel olarak bakıldığında, siyasal ahlâk/etik esasında siyasette “olması gerekene” işaret eden, normatif özellikte bir kavramdır. Devlet yönetiminde yani siyasette var olması gereken ve uyulması beklenen ahlâk kuralları ve ilkelerini ifade eder. Bu çerçevede iyi bir devlet düzeninin temel ilke, kural ve kurumlarının neler olması gerektiği; siyasi programların, stratejilerin, politikaların amaçlarının ne olması ve bu amaçlara hangi araçlarla ulaşılması gerektiği; toplumsal yaşamın her alanında geçerli olan ahlâk kurallarının siyasette de geçerli olup olmadığı; eğer geçerliyse başta siyasetçiler olmak üzere siyasal karar alma mekanizmasında rol oynayan aktörlerin uyması gereken ahlâk kurallarının neler olduğu gibi meseleler siyasal ahlâk/etik alanına girer.

Siyasetin ahlâki/etik boyutuna ilişkin meseleler teorik olarak düşünce tarihi boyunca tartışılmıştır. Pratikte de tarih boyunca hemen her toplumda siyasal ahlâk/etik ile ilgili sorunlar yaşanmıştır. Ancak son zamanlarda siyasal ahlâk/etik, kitle iletişim teknolojilerindeki gelişmeler ve medyanın artan rolünün de etkisiyle, kamuoyunda çok daha fazla ilgi çeken ve tartışılan bir mesele olmaya başlamıştır. Özellikle siyasal karar alıcıların toplumun ortak çıkarı yerine kendi özel çıkarlarını sağlama gayesiyle hareket ettikleri, yeterince dürüst ve sorumlu davranmadıkları yönünde yaygınlaşan kanaatler siyasete ve siyasetçilere duyulan güvenin azalmasına neden olmuştur. Rüşvet, zimmet, irtikap, adam kayırmacılık gibi etik dışı davranışların artışıyla kendini gösteren siyasal ahlâksızlık ya da yozlaşmanın eğitimde, sağlıkta, bilimde, ekonomide, medyada, iş dünyasında kısaca toplumsal yaşamın her alanında ve kurumunda, hatta bizatihi toplumun kendisinde de ahlâki bozulmaya, değer aşınmasına ve yozlaşmaya sebep olduğu düşünülmektedir.

Genel olarak siyasette etik dışı uygulamalar ve yolsuzluk, uzun süre az gelişmiş ülkelere özgü bir sorun olarak algılanmıştır. Ancak gelişmiş ülkelerde, özellikle 1970'li yıllarda ortaya çıkan büyük skandallar ve yolsuzluklar, konunun küresel bir nitelik taşıdığını göstermiştir. Bu yıllardan sonra yerel ve küresel kamuoyu dikkatini yolsuzluklarla ilgili sorunların

çeşitli boyutları üzerine yoğunlaştırmıştır. Bu süreçte etik konusu tartışmaların merkezine yerleşmiştir (Eryılmaz, 2008, s. 1).

Küresel çapta yaşanan söz konusu sorunlar, siyasette ahlâkım/etiğin ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Zira ahlâk/etik, kamu gücünün yanlış veya kamu yararına aykırı kullanılmasının önüne geçen kontrol ve denge noktalarından biridir. Bu, devlete ve kurumlarına karşı güven oluşturma noktasında oldukça önemlidir. Kamu güveni sağlıklı bir demokrasinin önemli bir sütunudur. Kamunun siyasete olan güvensizliği seçmenlerin kayıtsızlığına ve siyasete olan ilginin azalmasına sebep olabilir. Siyasette ahlâk/etik dışı davranışlar parlamenterler tarafından sunulan temsilciliğin kalitesinin azalmasına sebep olur. Bu da demokrasiye büyük darbe vurur. Siyasette ahlâk/etik dışı faaliyetler hukuk sistemine olan güveni de azaltmaktadır. Nihayetinde de bireylerin tüm alanlarda kuralları çiğneme eğilimlerini güçlendirmektedir (Yüksel, 2010, s. 41-42).

Siyasette ahlâk/etik dışı faaliyetler ekonomik açıdan da olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. Ekonomik etkinliği azaltırken, ekonomik kalkınmayı da engellemektedir. Devletin kamusal ihtiyaçları karşılamaındaki etkinliğini düşürmektedir. Sosyal ve ekonomik kurumların verimli ve etkin bir şekilde çalışmasını engellemektedir. Kaynak dağılımını bozucu etkilerde bulunmaktadır. Ayrıca yolsuzluklar ile kamu politikaları özel amaçlar doğrultusunda saptırılmaktadır. Bu saptırıcı uygulamalar; kamu yararı, eşitlik, adalet gibi devletin işlevlerinde yer alması gereken ilkeleri zedelemektedir. Tüm bunların sonucunda vatandaşlar düzene ve yönetime güvensizlik duymaktadır. Bu da siyasal bunalımları ve toplumsal kargaşaları beraberinde getirebilmektedir (Yüksel, 2010, s. 42- 4). Bu tür zararlı sonuçlara toplumların katlanmaması için siyasal karar alıcılar, temel ahlâki/etik değerlere bağlı kalmalı, vatandaşlara adaletli bir biçimde yaklaşmalı, faaliyetleri konusunda kamuya hesap vermelidir. Bu konuda bize etik yasa ve kodları yardımcı olmaktadır. Bunlar, vatandaşların devlete olan güvenlerini artırırken, yasama sürecine olumlu katkılar sağlar (Thompson, 1987, s. 96-122).

Bu yüzden son yıllarda daha çok artan sayıda ülke, başta siyasetçiler ve yöneticiler olmak üzere tüm kamu görevlilerini ahlâki/etik davranışlara teşvik etmek amacıyla çeşitli düzenlemeler yaparak yasa, kod ve kılavuz ilkeler yürürlüğe koymaktadır. Bu kodlar ve kılavuz ilkeler genellikle doğruluk, dürüstlük, adalet, kamu yararı, saydamlık, hesap verebilirlik, tarafsızlık, liyakat gibi hemen her toplumda muteber görülen temel ahlâki/etik değerleri içermektedir. Dolayısıyla günümüzde siyasal ahlâksızlıkla, etik dışı uygulamalarla mücadele konusunda evrensel bir anlayışın oluşmaya başladığı söylenebilir (Yüksel, 2010, s. 89-119).

Daha önce de ifade edildiği üzere, akademik çevrelerde de siyasette ahlâkın ve etik değerlerin önemini vurgulayan çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Ancak bu çalışmaların henüz yeterli sayıya ulaştığını ve yeterince ilgi çektiğini söylemek güçtür. Bu anlamda siyasal ahlâka/etiğe ilişkin literatürün herhangi başka bir meslek ahlâkına/etiğine nispetle çok daha

az gelişmiş olduğu söylenebilir.³ Bu durum, siyasette ahlâkın/etiğin uygulanabilir olduğuna dair şüphecilğin devam ettiğinin bir göstergesi olarak yorumlanabilir.

Çalışmanın bu kısmına kadar geleneksel literatür analizine dayalı olarak, etik ve ahlâk kavramlarının aynı nitelikte oldukları üzerinde durularak, siyasal ahlâk/etik kavramına dair siyaset ve ahlâk/etik ilişkisi temelleri üzerinden kavramsal çerçeve çizilmiştir. Çalışmanın ilerleyen kısmında ise, uluslararası literatürde siyasal ahlâk/etik konulu çalışmaların nicel olarak makro ölçekte görünümünün ortaya koyulabilmesi için çalışmanın odak noktasını oluşturan bibliyometrik analiz yöntemi kullanılarak elde edilen bulgular değerlendirilmiştir.

3. YÖNTEM

Son yıllarda, bilgi durumunun özelliklerini, gelişimini ve ortaya çıkan eğilimleri görselleştirmek için çeşitli profesyonel alanlarda bibliyometrik analiz yönteminin uygulanmaya başladığı görülmektedir. Bibliyometrik analiz yöntemi ile kitapların, makalelerin veya diğer çeşitli yayınların nicel bir analizi yapılmaktadır (Kuzior ve Sira, 2022, s. 4). Bu yöntem, büyük hacimli bilimsel verileri incelemek ve analiz etmek için yaygın olarak kullanılmakta ve dergi atıfları arasındaki birbirine bağlılığı kavramayı, mevcut veya yükselen bir araştırma konusu açısından güncel durumu özetlemeyi sağlamaktadır (Donthu vd., 2021, s. 1).

Bu çalışmada da geçmişten günümüze siyasal ahlâk/etik kavramına ilişkin mevcut durumun, genel ve güncel görünümünün ortaya koyulabilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda çalışmada, yaşamın her alanına işaret eden ahlâkın/etiğin siyasal alanın da ayrılmaz, önemli bir parçası olduğu düşüncesinden hareketle, “siyasal ahlâk/etik” konusu ile ilgili literatürde ne kadar çalışmanın yer aldığı, bu çalışmaların daha çok hangi alanlarda yayımlandığı ve en çok hangi kavramlarla ilişkilendirildiklerinin ortaya koyulabilmesi için bibliyometrik analiz yöntemi tercih edilmiştir. Bu yöntemin gerçekleştirilebilmesi için veri seti sağlayan Web of Science Core Collection (WoS), Scopus, Google Scholar, Pubmed, Microsoft Academic, Dimensions, EmBase, Sringgerlink (Cobo vd., 2011, 1382; Moral -Munoz vd., 2020) gibi bibliyometrik veri tabanları arasından en çok tercih edilen WoS veri tabanı kullanılmıştır.

³ WoS veri tabanında 26.04.2023 tarihi itibarıyla tarama yapıldığında; meslek etiği ile ilgili 4.144; iş etiği ile ilgili 16.873; tıp etiği ile ilgili 16.267 ve medya etiği ile ilgili 1.059 çalışmanın yayımlandığı görülmektedir. Ayrıca meslek ahlâkı ile ilgili 45; iş ahlâkı ile ilgili 30; tıp ahlâkı ile ilgili 43 ve medya ahlâkı ile ilgili 31 çalışmaya ulaşılmıştır. İlgili alanlardaki toplam çalışma sayıları, üçüncü bölümde ortaya koyulduğu üzere siyasal ahlâk/etik ile ilgili çalışma sayılarından daha fazladır. Ayrıca çalışmalarda “etik” ile ilgili kullanımın, “ahlâk” kavramına oranla daha fazla tercih edildiği görülmektedir. Bu durum da, daha önce ifade edildiği üzere, ele alınan konu bir meslek alanına ilişkin olduğunda daha çok “etik” kavramının tercih edildiğinin bir göstergesi niteliğindedir.

Araştırma kapsamında WoS veri tabanında herhangi bir filtreleme yapılmadan arama kısmında konu başlığına, “ethics” (etik), “political ethics” (siyasal etik), “politics and ethics” (siyaset ve etik), “politics and morality” (siyaset ve ahlâk) ve “political morality” (siyasal ahlâk) anahtar kelimeleri ile 18.02.2023 tarihi itibarıyla taramalar gerçekleştirilmiştir.

İlk olarak “ahlâk” (morality) kavramı ile akademik çalışmalar içerisinde toplamda 34 bin 898 çalışmanın, “ethics”(etik) kavramı ile 273 bin 280 çalışmanın yayımlandığı tespit edilmiştir. Ardından çalışmanın ana temasına uygun olarak siyasal ahlâk ve siyasal etik konuları ile ilişkili bulunan kavramlara yönelik taramalar gerçekleştirilmiştir. “Political ethics” taraması ile 477 yayına, “politics and ethics” taraması ile 463 yayına, “politics and morality” taraması ile 185 yayına ve son olarak “political morality” taraması ile 305 çalışmaya erişim sağlanmıştır.

Son olarak ise araştırmaya konu olan çalışmaların genel görünümünün ortaya koyulabilmesi amacıyla 2023⁴ yılında yayımlanan çalışmalar, tarama kapsamı dışında tutulmuştur. Bu kapsamda siyasal ahlâk ile ilgili 304; siyasal etik ile ilgili 477 çalışmaya ulaşılmıştır. Bu çalışmalara yönelik temel kısıtlamalar getirilerek, aşağıda yer verilen sorulara yanıtlar aranmıştır:

- WoS veri tabanında siyasal ahlâk ve siyasal etik anahtar kelimesi ile taranan çalışmaların 2012-2022 yılları arasında dağılımı nasıldır?
- WoS veri tabanında siyasal ahlâk ve siyasal etik anahtar kelimesi ile taranan çalışmaların alan dağılımı nasıldır?
- WoS veri tabanında siyasal ahlâk ve siyasal etik konulu çalışmaların yayın türleri ve yayım dilleri nelerdir?
- WoS veri tabanında siyasal ahlâk ve siyasal etik konusu ile ilgili en çok çalışma ortaya koyan ülkelerin sıralaması nasıldır?
- WoS veri tabanında siyaset bilimi alanında siyasal ahlâk ve siyasal etik konulu çalışmaların oranı ve atıf durumları nasıldır?

Çalışmada yukarıda ifade edilen sorulara yanıt aranmasının yanı sıra siyasal ahlâk ve siyasal etik ile ilgili anahtar kelimelerin sosyal ağ haritasının ortaya koyulması amacıyla VOSviewer yazılımı kullanılmıştır. Bilimsel haritalama analizinin yapılabilmesi için bazı genel amaçlara yönelik geliştirilen Pajek, Gephi veya UCINET gibi yazılımlar kullanılabilirken, spesifik bilimsel haritalama için de CoPalRed, Science of Science ya da VOSviewer gibi bazı yazılımlar kullanılabilir (Cobo vd., 2012, s. 1609). Dergiler, araştırmacılar veya bireysel yayınlar için bibliyometrik ağları oluşturma ve görselleştirmede kullanılan, yaygın yazılım araçlarından biri olan VOSviewer programı ile çalışmalardan tespit edilen önemli kavramlar aracılığıyla ortak eşzamanlı ağların haritası oluşturulabilmekte ve görselleştirilebilmektedir (Van Eck ve Waltman, 2020).

---

⁴ 2023 yılının tamamlanmamış olması nedeniyle, 2023 yılında yayımlanan çalışmaların genel görünümünün ortaya koyulamayacağından bu yıl kapsam dışı bırakılmıştır.

3.1. Bulgular ve Değerlendirme

Siyasal ahlâk ve siyaset etik ile ilgili WoS veri tabanında yayımlanan çalışmalar, 18.02.2023 tarihi itibarıyla incelenmiştir. Yukarıda ortaya koyulduğu üzere, esasında aynı anlam içeriklerine sahip olan bu kavramlara ilişkin farklı kullanım tercihleri söz konusudur. Bu nedenle WoS veri tabanının arama kısmında “political morality” (siyasal ahlâk) ve “political ethics” (siyasal etik) kavramlarına ilişkin ayrı ayrı taramalar gerçekleştirilmiştir. Bu taramalar sonucunda siyasal ahlâk ile ilgili çalışmaların 1981 yılından itibaren, siyasal etik ile ilgili çalışmaların 1975 yılından itibaren yayımlanmaya başladığı tespit edilmiştir. Geçmişten günümüze yapılan çalışmaların oranları genel bir bakışla incelendiğinde, çalışma sayılarının artış veya azalış şeklinde sistematik olarak ilerlemediği ve sayılarının oldukça az olduğu dikkat çekmektedir. Söz konusu durumun, literatürde önemli bir boşluğa işaret ettiği ifade edilebilir.

İnceleme sonucunda elde edilen bulgular, çalışma sorularının cevaplandırılmasına yönelik olarak çalışmaların yıl, alan dağılımları, türleri, en çok çalışma veren ülkeler, yayın dilleri ve siyaset bilimi alanında yayımlanan çalışmaların dağılımı şeklinde tablolarla gösterilmiş ve bazı bulgular VOSviewer programı ile haritalandırılmıştır. Aşağıda Tablo 1’de WoS veri tabanında taranan “siyasal ahlâk” ve “siyasal etik” ile ilgili çalışmaların güncel bir dönem aralığını yansıtmaması düşüncesi ile yalnızca 2012-2022 yılları arasındaki sayısal olarak dağılımına ve toplam çalışmalar içerisindeki yüzdeler oranlarına yer verilmektedir:

Tablo 1. Çalışmaların Yıllara Göre Dağılımı

Yıllar	Siyasal Ahlâk		Siyaset Etik	
	Çalışma Sayısı	Oran	Çalışma Sayısı	Oran
2022	11	3,6	16	3,3
2021	13	4,3	12	2,5
2020	18	5,9	11	2,3
2019	31	10,2	25	5,2
2018	10	3,3	28	5,8
2017	24	7,8	17	3,5
2016	13	4,2	23	4,8
2015	10	3,2	14	2,9
2014	15	4,9	17	3,5
2013	11	3,6	17	3,5
2012	8	2,6	21	4,4
<i>Toplam</i>	164		201	

Kaynak: Web of Science veri tabanı kullanılarak yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

“Siyasal ahlâk” ile ilgili WoS veri tabanında 1981-2012 yılları arasında toplam 140 çalışma yayımlandığı görülmektedir. 1981 yılında 4 yayın ile

başlayan çalışmaların sayısı, 1995 yılında ancak iki katına çıkarak 8 çalışmaya ulaşmış; süreç içerisinde artış ve azalışların yaşanması ile 2012 yılında da 8 çalışma yayımlanmıştır. Tablo 1’de görüldüğü üzere, 2012-2022 yılları arasında ise 164 çalışma yayımlanmıştır. En fazla çalışma sayısına 2019 yılında 31 çalışma ile ulaşılmış ise de, 2022 yılına kadar çalışma sayılarında azalışların devam ettiği ifade edilebilir.

“Siyasal etik” ile ilgili ise ilk çalışmanın WoS veri tabanında 1975 yılında yayımlandığı görülmektedir. 1975 yılında 3 çalışma ile başlanmış; 2012 yılına kadar toplam 275 çalışma, 2012-2022 yılları arasında 201 çalışma yayımlanmıştır. En fazla çalışma sayısına 2008 yılında 52 çalışma ile ulaşılmıştır. 2022 yılına kadar çalışma sayılarında ciddi azalış yaşandığı görülmektedir. Bu doğrultuda uluslararası literatür açısından yukarıda yer verilen çalışma sayılarının yeterli olmadığı ifade edilebilir.

Tablo 2. Çalışmaların Alanlara Göre Dağılımı

Çalışma Alanları	Siyasal Ahlâk		Siyasal Etik	
	Çalışma Sayısı	Oran %	Çalışma Sayısı	Oran %
Beşeri Bilimler	8	2,6	-	-
Din	20	6,5	104	21,8
Eğitim Araştırmaları	8	2,6	19	3,9
Etik	32	10,5	67	14
Felsefe	85	27,9	101	21,1
Hukuk	60	19,7	-	-
İnterdisiplinler Sosyal Bilimler	18	5,9	21	4,4
Siyaset Bilimi	86	28,2	113	23,6
Sosyoloji	10	3,2	17	3,5
Tarih	30	9,8	23	4,8
Kamu Yönetimi	-	-	18	3,7
Uluslararası İlişkiler	-	-	23	4,8
Toplam	357		506	

Kaynak: Web of Science veri tabanı kullanılarak yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 2’de, WoS’da tüm yıllar itibarıyla yayımlanan “siyasal ahlâk” ve “siyasal etik” ile ilgili çalışmaların alan dağılımı sıralamasına ilişkin olarak, sıralamada ilk 12’de bulunan alanlar gösterilmektedir. Alanların dağılımı incelendiğinde, siyasal ahlâk konusu ile en fazla siyaset bilimi alanında (86 yayın, %28,2) ve siyasal etik konusu ile yine en fazla siyaset bilimi alanında (113 yayın, %23,6) çalışmaların yayımlandığı görülmektedir. Siyaset bilimi alanını siyasal ahlâk konusunda, felsefe (85 yayın, %27,9), hukuk (60, yayın %19,7) ve etik alanı (32 yayın, %10,5) takip etmekte iken; siyasal etik konusunda din (104 yayın, %21,8), felsefe (101 yayın, %21,1) ve etik (67 yayın, %14) alanı gelmektedir. Bu alanlarla birlikte ekonomi, işletme, edebi incelemeler, sağlık politikası hizmetleri, tıp etiği ve multidisiplinler psikoloji

alanlarında çalışmaların yayımlandığı tespit edilmiştir. Siyasal ahlâk ile ilgili kamu yönetimi ve uluslararası ilişkiler alanında; siyasal etik ile ilgili beşeri bilimler ve hukuk alanında çalışmaların yayımlanmadığı görülmektedir.

Yukarıda da yer verildiği üzere, siyasal ahlâk/etik konusu geçmişten günümüze sosyal bilimlerin birçok farklı disiplinde araştırılmakta ancak belirtilen çalışma sayıları, bu konuya gerekli ilginin şu aşamada gösterilmediğini ortaya koymaktadır. Her iki kavram açısından da bakıldığında Tablo 2’de görüldüğü üzere, ilk olarak WoS veri tabanında elde edilen sayıdan daha fazla çalışma sayısının bulunması, bir çalışmanın diğer alanla da ilişkili olmasından kaynaklandığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 3. Çalışmaların Türlerine Göre Dağılımı

<i>Çalışmaların Türlerine Göre Dağılımı</i>	<i>Siyasal Ahlâk</i>		<i>Siyasal Etik</i>	
	<i>Çalışma Sayısı</i>	<i>Oran %</i>	<i>Çalışma Sayısı</i>	<i>Oran %</i>
Makale	197	64,8	302	63,3
Kitap İncelemesi	83	27,3	124	25,9
Kitap Bölümü	37	12,1	65	13,6
Editorial malzeme	9	2,9	18	3,77
Bildiri	7	2,3	23	4,8
Gözden geçirilmiş makale	7	1,3	3	0,6
Erken Erişim	4	1,3	6	1,25
Kitap	3	0,9	4	0,89
Toplam	357		545	

Kaynak: Web of Science veri tabanı kullanılarak yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 3’te, WoS veri tabanında çalışma türleri içerisinde büyük çoğunluğun makale türünde olduğu görülmektedir. Siyasal ahlâkla ilgili 197 ve siyasal etikle ilgili 302 çalışma, makale türünde ortaya koyulmuştur. Makale türünün ardından ise en çok kitap incelemesi türünde çalışmalar yapılmıştır. Niceliksel olarak diğer türlere göre kitap türünde çalışma sayısının çok az olması ise dikkat çekici niteliktedir. WoS veri tabanında arama sonucunda siyasal ahlâk ile ilgili 304 çalışma, siyasal etikle ilgili 477 çalışma bulunmasına rağmen; Tablo 3’te gösterildiği üzere tüm türler kapsamında çalışma sayılarının fazla olması, aynı çalışma konularının kitap incelemesi veya kitap bölümü türünde yer alıyor olmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

Tablo 4. En Çok Çalışma Veren Ülkelerin Sıralaması

Ülkeler	Siyasal Ahlâk		Siyasal Etik	
	Çalışma Sayısı	Oran %	Çalışma Sayısı	Oran %
ABD	104	34,2	146	30,6
Almanya	10	3,2	25	5,2
Avusturya	14	4,6	6	1,25
Brezilya	8	2,6	2	0,4
Çin	5	1,6	29	6
Fransa	5	1,6	8	1,6
Hollanda	6	1,9	-	-
İngiltere	43	14,1	47	9,8
İsrail	13	4,2	3	0,2
Kanada	17	5,5	34	7,1

Kaynak: Web of Science veri tabanı kullanılarak yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

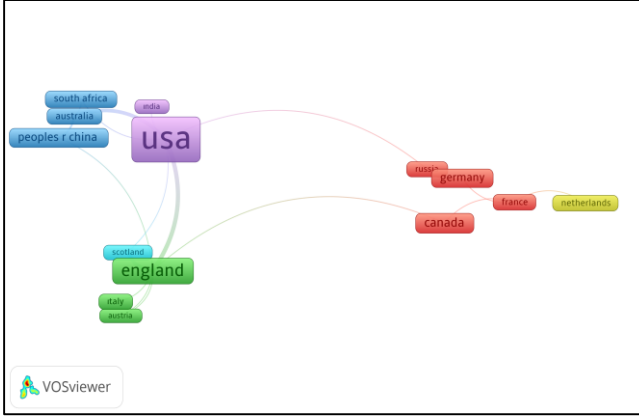
Tablo 4’te yer verilen en çok çalışma veren ülkeler sıralamasında ilk 10’da yer alan ülkeler incelendiğinde, Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü’ne (OECD) üye olan ülkelerin yer aldığı görülmektedir. Ülkeler sıralamasında her iki kavram açısından da Amerika Birleşik Devletleri⁵ 104 çalışma ile ilk sırada yer almaktadır. Bu sayı (104) tüm çalışmaların %30’undan fazlasını oluşturmaktadır. Her iki kavram açısından ABD’den sonra İngiltere ve Kanada gelmektedir. Türkiye’den ise siyasal ahlâk konusunda 1⁶ çalışma yayımlandığı tespit edilmiştir.

VOSviewer programında bu alanda en çok iş birliği yapan ülkelerin ağ haritası oluşturulurken, ülkelerin en az doküman sayısı 3 ve atıf sayısı 2 olarak seçilmiştir. Bunun sonucunda 63 ülkeden 23’ü eşik değeri karşılamıştır.

⁵ Çalışmaların ülkelere göre sıralamasında, birçok konu açısından WoS veri tabanında yapılan araştırma sonucunda ABD, genellikle birinci sırada yer almaktadır. 01.03.2023 tarihinde yapılan tarama sonucuna göre örneğin; etik konusu ile 7328 çalışma (%37,3); ahlâk konusu ile 11,753 çalışma (%33,7); siyaset konusu ile 229,287 (%29,0) ve yoksulluk konusu ile 48 bin 411 çalışma (%37,0) ile ABD birinci sırada yer almaktadır.

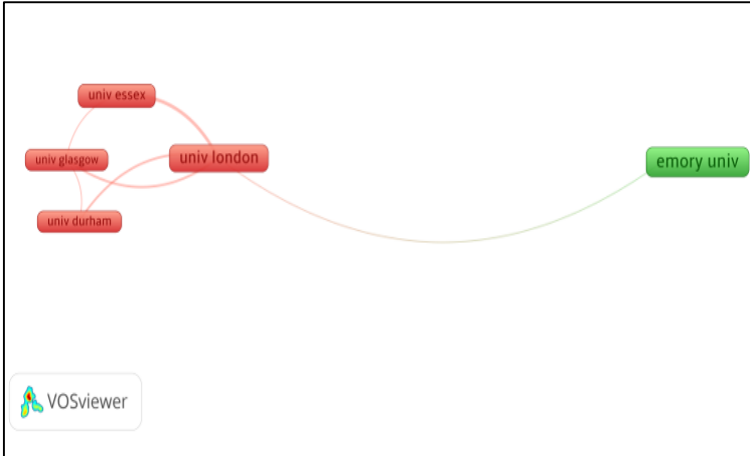
⁶ Hülya Kasapoğlu Çengel, (2020), “Türk Kültüründe ‘Akıl’ ve ‘Bilgi’ Üzerine Öğütler: Balasagunlu Yûsuf’tan Semeyli Abay’a”, *Millî Folklor*, 16, 184-197.

Harita 1. Ortak-Yazar Analizi Ülkeler Bağlamında Ağ Haritası

Harita 1’de en fazla iş birliği yapan ülkelerin 6 küme oluşturdukları görülmektedir. Kırmızı renkli birinci kümede “Kanada”; yeşil renkli ikinci kümede “İngiltere”; mavi renkli üçüncü kümede “Çin”; sarı renkli dördüncü kümede “Hollanda”; mor renkli beşinci kümede “Amerika” ve altıncı kümede “İskoçya”nın siyasal ahlâk/siyasal etik konulu çalışmalarda en fazla iş birliği yapan ülkeler oldukları tespit edilmiştir. Ağ haritasında ABD ve İngiltere’nin en büyük kutucuk ile gösterilmesi ve aralarındaki çizgilerin kalın olması ise en çok iş birliği yapan ülkeler olduklarını ifade etmektedir.

Harita 2. Üniversitelerin/Kurumların Ağ Haritası

Üniversiteler arası ilişkinin ağ haritası oluşturulurken bir kurumun minimum doküman sayısı “3” ve kurumun minimum atıf sayısı “2” olarak seçilmiştir. 461 üniversitenin 36’sı bu eşik değerleri karşılamıştır. Harita 2’de en fazla iş birliği yapan üniversitelerin toplam iki küme oluşturduğu görülmektedir. Kırmızı renk ile gösterilen birinci kümede “Univ Landon”, ve

ikinci yeşil kümede ise “Emory Unix” bağlantı gücü yüksek olan üniversiteler olarak yer almaktadır. Ancak görüldüğü üzere üniversiteler arasındaki ilişki çok az gerçekleşmiştir.

Tablo 5. Çalışmaların Yayım Dili

<i>Yayım Dili</i>	<i>Siyasal Ahlâk Çalışma Sayısı</i>	<i>Siyasal Etik Çalışma Sayısı</i>
İngilizce	249	363
Rusça	9	9
Fransızca	8	12
İspanyolca	8	18
Almanca	7	35
Portekizce	5	-
Çince	-	21

Kaynak: Web of Science veri tabanı kullanılarak yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 5’te yer verildiği üzere, siyaset ahlâk ile ilgili 249 çalışma ve siyaset etik konusu ile ilgili 363 çalışmanın İngilizce dilinde yayımlandığı görülmektedir. Her iki kavram açısından WoS veri tabanında Felemenkçe, İtalyanca, Litvanca, Slovence ve Polonca dillerinde de çalışmaların yapıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca siyaset ahlâk ile ilgili Türkiye’den Türkçe yayımlanmış 1 çalışma bulunmakta iken, siyaset etik ile ilgili Türkçe yayımlanan çalışma bulunmamaktadır. Yayın yapan ülkelerin kendi dillerini tercih ettikleri görülmekle birlikte, literatürde yer alan bibliyometrik çalışmalar incelendiğinde yayım dilleri sıralamasında İngilizcenin ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Bu noktada ifade edilmesi gereken bir husus ise, farklı dillerde yayımlanan çalışmaların özetleri İngilizce yazıldığı için veri tabanında taranabilmektedir.

Tablo 6. Siyaset Bilimi Alanında Yayımlanan Siyaset Ahlâk /Etik Konulu Çalışmaların En çok Atf Alma Durumuna Göre Sıralamaları

	<i>Çalışmanın Başlığı</i>	<i>Yazarlar</i>	<i>Yayın Yılı</i>	<i>Atf</i>
<i>Siyaset Ahlâk Konulu Çalışmalar</i>	Political morality of the late scholastics: civic life, war and conscience	Schwartz, D.	2019	7
	Political morality and the authority of tradition	Wall, S.	2016	5
	Respect for reasonable cultural diversity as a principle of political morality	Maclure, J.	2010	3
	Torture and Political Morality	Kleinig, J.	2007	3
<i>Siyaset Etik Konulu Çalışmalar</i>	The challenge of multiculturalism in political ethics	Gutmann, A.	1993	83
	Confucian political ethics	Bell, D.A.	2008	35

Aristotle, epicurus, morgenthau and the political ethics of the lesser evil	Molloy, S.	2009	25
Paradoxes of political ethics	Parrish, J.M.	2007	24

Kaynak: Web of Science veri tabanı kullanılarak yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Tablo 6’da siyasal ahlâk ve siyasal etik konularına ilişkin en çok atıf alma durumlarına göre siyaset biliminde yayımlanan çalışmalar gösterilmektedir. WoS veri tabanında tüm yıllar itibarıyla yalnızca siyaset bilimi alanında yayımlanan siyasal ahlâk konulu çalışmalara yönelik arama yapıldığında 86 tane çalışmanın yayımlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Tüm yıllar itibarıyla bu alanda yayımlanan çalışmaların atıf alma durumları incelendiğinde ise; 1981-2009 yılları arasında yayımlanan çalışmaların atıf almadığı, 2009 yılından itibaren ise çalışmaların atıf almaya başladığı görülmüştür. Literatürde siyasal ahlâk konusunun hangi açılardan ele alındığının ortaya koyulması açısından, çalışma kapsamında yer alan siyaset bilimi alanındaki bazı çalışmalara atıf alma sıralamalarına göre aşağıda kısaca yer verilmektedir:

- *Schwartz* tarafından 2019 yılında yayımlanan “Political morality of the late scholastics: civic life, war and conscience” adlı çalışmada; Avrupa’da Barok ve Erken Modern dönemlerinde, barış ve savaş zamanlarında, siyasi yaşamla ilgili çok çeşitli ahlâki sorular tartışılmaktadır. “Seçmenlere rüşvet vermek caiz midir? Vergi kaçırma ahlâki olarak haklı gösterilebilir mi? Sanatçıların ahlâki görevleri nelerdir? Haksız olduğuna inanılan bir savaşta savaşmak kabul edilebilir mi? Devleti kurtarmak gerekirse masumları düşmana teslim edebilir miyiz?” gibi birçok soru çerçevesinde, geç skolastik dönemin uygulamalı ahlâki düşüncesinin dinamik ve tartışmalı doğası ele alınmaktadır.
- *Wall* tarafından 2016 yılında yayımlanan “Political morality and the authority of tradition” adlı çalışmada siyasi geleneğin otoritesi açıklanarak, insanların kendi kaderini tayin hakkı ile siyasi toplumların kendi kaderini tayinine dikkat çekilerek, aralarındaki paralellikler ortaya koyulmaktadır. Çalışmada siyasal ahlâkın geçmişe bağımlı olması, politik muhafazakârlığın önemli ve ihmal edilmiş bir gerçeği olduğu düşüncesi vurgulanmaktadır. Yazarın 2013 yılında yayımlanan “Political morality and constitutional settlements” adlı çalışmasında ise siyasal ahlâk; özne veya devlet görevlisi sıfatıyla, kişinin kendini içinde bulduğu koşullarda siyasi olarak tercih etmesi veya siyasi olarak yapması gereken her şey düşünüldüğünde ahlâki olarak ne yapması gerektiği şeklinde açıklanmakta ve bu çerçevede değerlendirmelerde bulunmaktadır.
- *Kleinig* tarafından 2007 yılında yayımlanan “Torture and political morality” adlı çalışmada 11 Eylül olayları sonrasında yapılan işkencelerin doğası incelenerek, resmi işkencenin ahlâki olup

olmadığı ve işkenceye dair etik olarak kabul edilebilir bir politikaların geliştirilip geliştirilemeyeceği tartışılmaktadır.

Siyasal etik konulu çalışmalara yönelik WoS veri tabanında arama yapıldığında ise 113 tane çalışmanın yayımlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu alanda yayımlanan siyasi ahlâk konulu çalışmaların atıf alma durumları incelendiğinde ise; 1975-1988 yılları arasında yayımlanan çalışmaların atıf almadığı, 1988 yılından itibaren çalışmaların atıf almaya başlaması ile birlikte, 2005 yılından itibaren atıf sayılarında da artışların yaşandığı görülmüştür. Çalışma kapsamında bu konuda yer alan siyaset bilimi alanındaki bazı çalışmalara, atıf alma sıralamalarına göre aşağıda kısaca yer verilmektedir:

- *Gutmann* tarafından 1993 yılında yayımlanan “The challenge of multiculturalism in political ethics” adlı çalışmada siyasi etikte çokkültürlülüğün kurucu meydan okumasına odaklanılmaktadır. Diğer bir ifadeyle farklı kültürel grupların görünüşte çelişen standartlarının ışığında sosyal adalet standartlarının nasıl ayırt edileceği konusu tartışılmaktadır.
- *Bell* tarafından 2008 yılında yayımlanan “Confucian political ethics” adlı çalışmada, Konfüçyüsçü ahlâki ve politik düşüncenin önemi vurgulanarak Konfüçyüsçü siyasi etiğin çağdaş sosyal meselelerle olan ilişkisi; sivil toplum, hükümet, bölgesel sınırlar ve etik çoğulculuk üzerinden anlatılmaktadır. Konfüçyüs teorilerinin günümüzün uluslararası sisteminden pek de farklı olmayan bir bağlamda nasıl formüle edildiği ve daha barışçıl bir küresel toplum elde edilmesine nasıl yardımcı olabilecekleri vurgulanmaktadır.
- *Molloy* tarafından 2009 yılında yayımlanan “Aristotle, Epicurus, Morgenthau and the political ethics of the lesser evil” adlı çalışmada J. Morgenthau’nun ahlâk terosinin ana temalarından biri olan “kötünün iyisi” (ehven-i şer/lesser evil) kavramı ele alınmaktadır. Morgenthau, “ehven-i şer”i, siyaset ve ahlâk arasındaki ilişki hakkında düşünme kapasitesini kaybetmiş bir modernite bağlamına yerleştirmekte, sevgi ve gücün varoluşsal talepleriyle yüzleşmenin önemini vurgulamaktadır. Molloy, makalesinde, kötülüğün her yerde bulunmasına rağmen, daha az kötünün (kötünün iyisi/ehven-i şer) varlığının, ahlâki siyaset olasılığını salt çıkarıcılığın ötesine yükselten basiret ve ölçülülük gibi siyasi erdemlerin gelişmesine yol açtığını savunmaktadır.
- *Parrish* tarafından 2007 yılında yayımlanan “Paradoxes of political ethics” adlı çalışmada politik sorumluluğun katı gerçeklerinin, etik yaşamın taleplerini nasıl şekillendirdiği ve kısıtlandığı üzerinde durulmaktadır. Kamusal yaşamdaki “kirli eller” sorununun temelinde bu sorunun yattığı düşünülmektedir. Ona göre siyasi gücü kullananlar genellikle, ahlâka aykırı sayılacak şekillerde hareket etmeleri gerektiğini hissederek. Hatta paradoksal olarak bazen

öldürme ya da yalan söyleme gibi eylemleri yapmamanın ya da bunlara göz yummanın ahlâksızlık olacağını düşünürler. Parrish, bu önemli felsefi sorunun antik Yunan'dan aydınlanma yoluyla nasıl ortaya çıkıp geliştiğini anlatmaktadır.

WoS veri tabanında, çalışmalarda geçen anahtar kavram niteliğini taşıyan kelimelerin tespiti için, 1259 anahtar kelime arasından en az 5 kere tekrar edilmiş, 23 kavram bulunmuştur. Kavramların kullanılma sıklığı ve ilişkiselliği en yüksek 21 kavram, Tablo 7'de ve ağ haritasında (Harita 3) gösterilmektedir.

Tablo 7. Siyasal Ahlâk ve Siyasal Etik Konulu Çalışmaların Anahtar Kelime Oluşumu

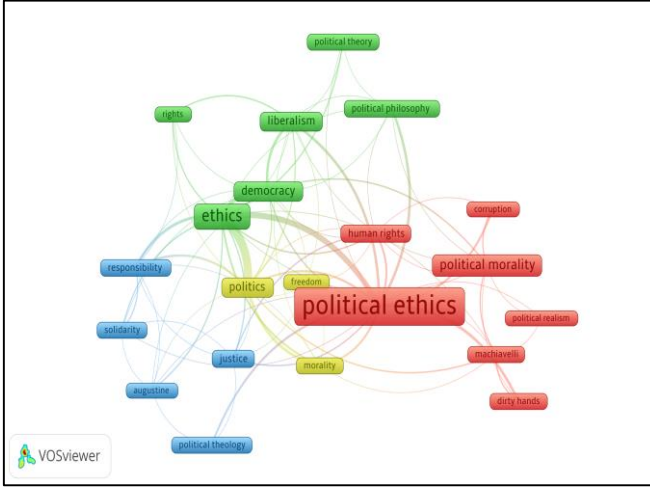
No	Anahtar Kelime	Kullanım Sıklığı	No.	Anahtar Kelime	Kullanım Sıklığı
1	political ethics (siyasal etik)	76	12	morality (ahlâk)	6
2	ethics (etik)	36	13	Machiavelli	6
3	political morality (siyasal ahlâk)	24	14	dirty hands (kirli eller)	6
4	politics (siyaset)	19	15	political theology (siyasal teoloji)	6
5	democracy (demokrasi)	19	16	political theory (siyasal teori)	6
6	liberalism (liberalizm)	16	17	Augustine	5
7	human rights (insan hakları)	11	18	freedom (özgürlük)	5
8	justice (adalet)	10	19	political realism (siyasal gerçeklik)	5
9	responsibility (sorumluluk)	9	20	rights (haklar)	5
10	political philosophy (siyaset felsefesi)	8	21	corruption (yolsuzluk)	5
11	solidarity (dayanışma)	6			

Kaynak: VOSviewer programının, seçilen anahtar kelimeleri doğrulama ekranından yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Hâkim araştırma konularının ve anahtar kelimelerin birbirleri ile olan ilişkileri, ortak kelime analizi sayesinde harita ile görselleştirilebilmektedir (Bağış, 2021, s. 107). Bu doğrultuda ortak kelime analizi *yazar anahtar kelimeleri* bağlamında aşağıda Harita 3'te gösterilmektedir.

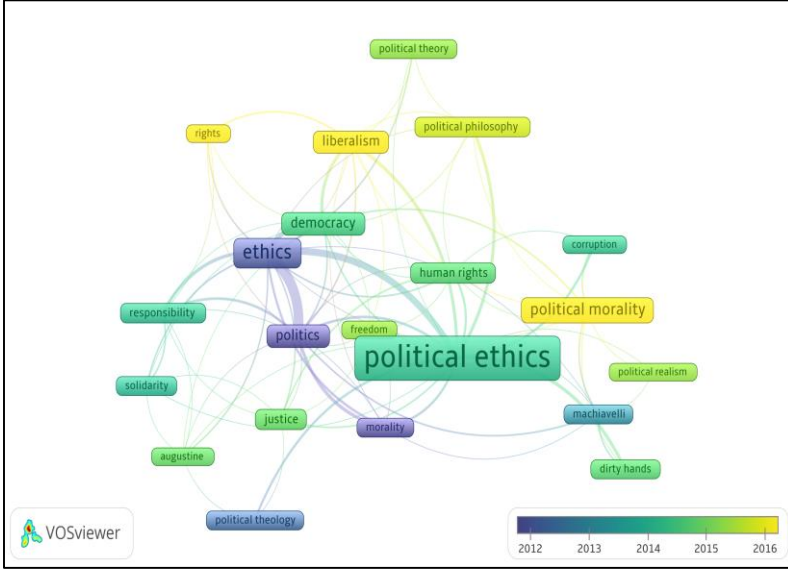

Harita 3. Siyasal Ahlâk ve Siyasal Etik Konulu Çalışmaların Ortak Kelime Analizi Yazar Anahtar Kelimeleri Bağlamında Ağ Haritası

Haritadaki anahtar kelimeleri birbirine bağlayan çizgiler, iki anahtar kelime arasındaki oluşum bağlantısını göstermektedir. İki anahtar kelime arasında yer alan çizgilerin kalınlık ve incelik durumları ise kavramlar arasındaki bağlantının güçlü ve zayıf olma durumlarını ifade etmektedir (Chen vd., 2016). Bu açıdan bakıldığında Harita 3; ethics, political ethics ve politics kavramları arasında bağlantıların güçlü olduğunu göstermektedir. Haritada yer alan kutucukların büyüklüğü anahtar kelimelerin kullanılma sıklığını göstermektedir. Program tarafından oluşturulan analiz sonucunda 21 öge ile mavi, sarı, kırmızı ve yeşil renklerin temsil ettiği 4 küme oluşmuştur. (Harita 3 ve Tablo 7). Kümeler incelendiğinde birinci kırmızı küme; analizin merkezinde yer almakta ve siyasal ahlâk/etik araştırmalarının çoğunluğunu temsil etmektedir. İkinci yeşil küme, demokrasi ve insan hakları ilişkisi bağlamında siyasal ahlâk/etik konularını temsil etmektedir. Üçüncü mavi kümenin, adalet ve sorumluluk tartışmalarına odaklanan çalışmaları gösterdiği ifade edilebilir. Dördüncü sarı küme ise; sorumluluk, ahlâk ve siyaset kavramlarının daha fazla kullanıldığı araştırmaları göstermektedir.

Harita 4. Siyasal Ahlâk ve Siyasal Etik Konulu Çalışmaların Ortak Kelime Analizi Yazar Anahtar Kelimeleri Bağlamında Yoğunluk Haritası

Harita 4, yıllara göre yoğunluk haritası incelendiğinde ise bu alandaki güncel çalışma konularının, haritada sarı renk ile gösterilen political morality (siyasal ahlâk), liberalism (liberalizm) ve right (hak) anahtar kelimelerinden oluştuğu anlaşılmaktadır.

Sonuç

Literatürde ahlâk ve etik kavramlarının aynı anlamlara geldiği ya da farklı anlamlara sahip iki ayrı alana işaret ettiği yönünde tartışmalar bulunmaktadır. Bu kavramların farklılıkları genel olarak teorilik-pratiklik ve görecelik-evrensellik bağlamında ortaya koyulmaya çalışılmış ancak bu ayrımlara netlik kazandırılmamıştır. Ulusal ve uluslararası literatürde siyasal ahlâk/etik kavramlarına dair yapılan incelemelerde de bu durumun yansıması görülmüştür. Farklı kullanımlar ve çeşitli tanımlar bulunmakla birlikte siyasal ahlâk/etik genel olarak, siyaset-ahlâk/etik ilişkisinden hareketle, temel ahlâk/etik ilkelerinin devlet yönetimine ve siyasete uyarlanması anlamına gelen bir uygulamalı etik alanı olarak ifade edilmektedir. Dolayısıyla bu çalışmada ahlâk ile etik ve siyasal ahlâk ile siyasal etik kavramlarının aynı nitelikleri taşıdıkları vurgusu yapılmakla birlikte, siyasal ahlâk/etik konusunun uluslararası literatürdeki gelişim seyrinin ve mevcut durumunun ortaya koyulması amaçlanmıştır.

Bu kapsamda özellikle uluslararası literatür açısından bibliyometrik analiz yöntemine dayalı olarak WoS indeksinde tarama yapıldığında, tüm yıllar itibarıyla etik ve ahlâk kavramları ile ilgili farklı akademik alanlarda

çalışmaların yapıldığı ve çalışma sayılarının yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ancak “political morality” (1981-2022 yılları arasında 304 çalışma) ve “political ethics” (1975-2022 yılları arasında 477 çalışma) anahtar kelimeleri ile ilgili ulaşılan toplam 781 çalışma sayısı, bu konu üzerinde ciddi araştırmaların yapılması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu kavramlar açısından geçmişten günümüze çalışma sayılarında önemli bir artış yaşanmadığı, özellikle siyaset ahlâk konusunda 2009 yılında, siyaset etik konusunda 2008 yılında en fazla çalışma sayısına ulaşıldığı tespit edilmiştir. Ardından çalışma sayılarının artışa geçmesi 2017- 2019 yılları arasında yaşanmış ise de, son dönemlerde 2019- 2022 yılları arasında yine çalışma sayılarında azalış yaşandığı görülmektedir.

Araştırma sonucunda siyaset ahlâk/etik konusunda sosyal bilimlerin içerisinde yer alan birçok alt disiplinlerde çalışmaların yayımlandığı görülmüştür. Özellikle tüm alanlar içerisinde siyaset ahlâk kavramı ile ilgili 86 (%28,2) ve siyaset etik kavramı ile ilgili 113 (%23,6) çalışmayla, ilk sırada siyaset biliminin yer aldığı görülmüştür. Çalışma türleri kapsamında, siyaset ahlâk ile ilgili 197 (%64,8) ve siyaset etik ile ilgili 302 (%63,3) çalışmanın, en çok makalede türünde yayımlandığı tespit edilmiştir. Her iki kavram açısından da ülkeler bağlamında en fazla çalışmanın %30'luk oran ile ABD tarafından gerçekleştirildiği sonucuna ulaşılmıştır. Türkiye'den yapılan çalışma sayısının 1 olması ise yine dikkat çekici noktalardan birini oluşturmaktadır. Bu konudaki çalışmaların yayım diline bakıldığında ise %70'in üzerinde bir oranla en fazla İngilizce olduğu saptanmıştır. Genel görünüm açısından çalışma sayılarına ilişkin elde edilen bulgular, toplumsal ve siyaset yaşamının önemli bir sorun alanı olan siyaset ahlâk/etik konusuna literatürde gereken önemin verilmediğini ortaya koymaktadır.

Ağ haritaları kapsamında çalışma alanında iş birliği içerisinde olan ülkeler sıralamasında ABD ve İngiltere'nin güçlü bağlantılara sahip olduğu tespit edilmiştir. Üniversiteler arası ilişkinin çok az gerçekleştiği ve Unix Landon ve Emory Unix'in bağlantı gücü yüksek üniversiteler olduğu belirlenmiştir. Anahtar kelime analizi sonucunda ise çalışmalarda geçen anahtar kavram niteliğini taşıyan 1259 anahtar kelime arasından en az 5 kere tekrar eden 23 kavram arasından ilişkiselliği en yüksek 21 kavram bulunmuştur. Ağ haritasında bu kavramlar arasında en çok “etik”, “siyaset etik” ve “siyaset” kavramları arasında güçlü bağlantıların olduğu görülmüştür. Bu alandaki güncel çalışma konularının ise “siyaset ahlâk”, “liberalizm” ve “hak” anahtar kelimeleriyle ilişkili olduğu ortaya koyulmuştur.

Bu çalışmada yalnızca WoS veri tabanının tercih edilmesi, çalışmanın kapsamı ile birlikte sınırlılığını oluşturmaktadır. WoS veri tabanı, en çok tercih edilen ve diğer veri tabanlarına göre kapsamı en geniş olan bir veri tabanı olmasına rağmen, konu ile ilgili tüm çalışmaları kapsamamaktadır. Bu nedenle daha makro düzeyde ve kapsamlı bir görünümün ortaya koyulabilmesi açısından yapılacak çalışmalar için Scopus ve diğer veri tabanlarının da çalışma kapsamına dâhil edilmesi önerilebilir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış Bağımsız

Yazar Katkısı: Erol Şimşek %50, Fatma Nalbant %50

Teşekkür Beyanı: Yayın sürecinde katkısı olan hakemlere ve editör kuruluna teşekkür ederiz.

Etik Onay: Bu makale, etik onay gerektiren herhangi bir araştırma içermemektedir.

Çıkar Çatışması Beyanı: Çalışma ile ilgili herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Peer Review: Independent double-blind

Author Contributions: Erol Şimşek %50, Fatma Nalbant %50

Acknowledgement: We thank the referees and editorial board who contributed to the publishing process.

Ethics Approval: This study does not contain research that requires ethical approval.

Conflict of Interest: There is no conflict of interest with any institution or person related to the study.

Kaynakça

- Akarsu, B. (2016). *Felsefe terimleri sözlüğü*. 15. Baskı, İnkılâp Kitabevi.
- Aktan, C. C. (1994). *Temiz toplum ve temiz siyaset*. T Yayınları.
- Alkan, T. (1993). Siyasal ahlak. T. Alkan (Yay. Haz.), *Siyasal ahlak ve siyasal ahaksızlık* içinde (s. 16-246). Bilgi Yayınevi.
- Aristoteles. (2014a). *Politika*. M. Tunçay (Çev.), 16. Basım, Remzi Kitabevi.
- Aristoteles. (2014b). *Nikomakhos'a etik*. Z. Özcan (Çev.), Sentez Yayıncılık.
- Aydın, İ. (2016). *Yöneltiler, mesleki ve örgütsel etik*. 7. Baskı, Pegem Akademi.
- Bağış, M. (2021). Bibliyometrik araştırmalarda kullanılan başlıca analiz teknikleri. O. Öztürk ve G. Gürler (Ed.), *Bir literatür incelemesi aracı olarak bibliyometrik analiz* içinde (s. 97-109). Nobel Bilimsel Eserler.
- Bahadır, M. & Yılmaz, N. (2022). Siyaset ve etik kuramlar ilintisi üzerine bir değerlendirme. *Düşünce Dünyasında Türkiz*, 61, 31-56.
- Bayram, A. K. (2013). Etik, ahlak ve siyasal değerler. C. Vatandaş (Ed.), *Bilim ve Ahlak* içinde (s.13-33). Açılım Kitap.
- Bell, D. A. (2008). Confucian political ethics. *Journal of Chinese Philosophy*, 36(1), 177-180. <https://doi.org/10.1111/j.1540-6253.2008.01510.x>
- Cape J. R. W. (2022). Ethics and the orator: The ciceronian tradition of political morality. *Spring*, 25(1), 144-147.
- Cevizci, A. (2015). *Etik-ahlak felsefesi*. 2. Baskı, Say Yayınları.
- Cevizci, A. (2016). *Uygulamalı etik*. 2. Baskı, Say Yayınları.

- Chen, X., Chen, J., Wu, D., Xie, Y. & Li, J. (2016). Mapping the research trends by co-word analysis based on keywords from funded Project. *Procedia Computer Science*, 91, 547– 555. <https://doi.org/10.1016/j.procs.2016.07.140>
- Cobo, M. J., Herrera, A. G. L., Viedma, E. H. & Herrera, F. (2011). Science mapping software tools: Review, analysis, and cooperative study among tools. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 62(7), 1382-1402. <https://doi.org/10.1002/asi.21525>
- Cobo, M. J., Herrera, A. G. L., Viedma, E. H. & Herrera, F. (2012). SciMAT: A new science mapping analysis software tool. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 63(8), 1609-30. <https://doi.org/10.1002/asi.22688>
- Çengel, H. K. (2020). Türk kültüründe “akıl” ve “bilgi” üzerine öğütler: Balasagunlu Yûsuf’tan Semeyli Abay’a. *Milli Folklor*, 16, 184-197.
- Çetinkaya, S. B. (2022). Antik Yunan’dan aydınlanmaya batı düşünce tarihinde siyaset etik. *Düşünce Dünyasında Türkiz*, 61, 81-123.
- Çotuksöken, B. (2006). Etik nedir?. B. Çotuksöken (Ed.), *Felsefe Söyleşileri III-IV* içinde (s. 13-17). Maltepe Üniversitesi Yayınları.
- Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N. & Lim, W. M. (2021). How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of Business Research*, 133, 285-296. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2021.04.070>
- Eryılmaz, B. (2008). Etik kültürü geliştirmek. *Türk İdare Dergisi*, 459, 1–12.
- Frankena, W. (2007). *Etik*. A. Aydın (Çev.), İmge Kitabevi.
- Gutmann, A. (1993). The challenge of multiculturalism in political ethics. *Philosophy & Public Affairs*, 22(3), 171- 206.
- Güleç, C. (2004). *Politik psikoloji penceresinden siyaset ahlâkı, kimlik ve laiklik*. Ümit Yayıncılık.
- Hoffmann, S. (1988). *The political ethics of international relations*, Carnegie Council on Ethics and International Affairs.
- Kant, I. (2021). *Ebedî barış üzerine felsefî bir tasarı*. C. Yeşilçayır (Çev.), 2. Baskı, Fol Yayınları.
- Kleinig, J. (2007). Torture and political morality. I. Primoratz (Ed.), *Politics and Morality* içinde (s. 209- 227). Palgrave-Macmillan.
- Köker, L. (1993). Modern demokrasinin çelişkileri açısından bilim-ahlak-siyaset ilişkileri üzerine bir deneme. T. Alkan (Yay. Haz.), *Siyasal Ahlâk ve Siyasal Ahlâksızlık* içinde (s.338-344). Bilgi Yayınevi.
- Kuzior, A. & Sira, M. (2022). A bibliometric analysis of blockchain technology research using vosviewer. *Sustainability*, 14(13), 8206, 1-15. <https://doi.org/10.3390/su14138206>
- Lasswell, H. D. (1958). *Politics: Who gets what, when, how*. Meridian Books.

- Machiavelli, N. (2015). *Prens*. N. Yeni (Çev.), Alfa Yayınları.
- MacKenzie, I. (2021). *Siyaset nedir?*. U. Gezen (Çev.), Metropolis Yayıncılık.
- Maclure, J. (2010). Respect for reasonable cultural diversity as a principle of political morality. Michel Seymour (Ed.), *The plural states of recognition* içinde (s.141- 142). Palgrave Macmillan.
- McBurney, M. K. & Novak, P. L. (2002, 10 Aralık). What is bibliometrics and why should you care?, *Professional Communication Conference, IPCC Proceedings. IEEE International*, 108-114.
- Molloy, S. (2009). Aristotle, Epicurus, Morgenthau and the political ethics of the lesser evil. *Journal of International Political Theory*, 5(1), 94-112.
- Moral-Muñoz, J. A., Viedma, E. H., Espejo, A.S. & Cobo, M. J. (2020). Software tools for conducting bibliometric analysis in science: an up-to-date review. *El Profesional De La Informa-Ción*, 29(1), 1-20. <https://doi.org/10.3145/epi.2020.ene.03>
- Nalbantoğlu, H. Ü. (2010). *Yan yollar: Düşünce, bilgi, sanat*. İletişim Yayınları.
- Nuttall, J. (2011). *Ahlâk üzerine tartışmalar: Etiğe giriş*. A. Yılmaz (Çev.), 2. Basım, Ayrıntı Yayınları.
- Özlem, D. (2015). *Etik-ahlak felsefesi*. 2. Baskı, Notos Kitap.
- Özmen, A. (2022). Siyasette etiğin imkânına yönelik bir tartışma. *Düşünce Dünyasında Türkiz*, 61, 57-80.
- Parrish, J. M. (2007). *Paradoxes of political ethics: From dirty hands to the invisible hand*. Cambridge University Press.
- Pieper, A. (2012). *Etiğe giriş*. V. Atayman ve G. Sezer (Çev.), 2. Basım, Ayrıntı Yayınları.
- Platon. (2017). *Diyaloglar*. Remzi Kitabevi.
- Platon. (2018). *Devlet*. S. Eyüboğlu ve M. A. Cimcoz (Çev.), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Schwartz, D. (2019). *The political morality of the late scholastics: Civic life. War and Conscience*, Cambridge University Press.
- Selsam, H. (2021). *Etik: Yeni değerler ve ilerleme*. Dorlion Yayınları.
- Singer, P. (2015). *Pratik etik*. N. Çatlı (Çev.), İthaki Yayınları.
- Sládeček, M. (2018). Political morality and neutrality. *Philosophy and Society*, 29(3), 401-414. <https://doi.org/10.2298/FID1803401S>
- Şenel, A. (1993). Siyasal ahlak kapsamı-açmazları-tipolojisi. T. Alkan (Yay. Haz.), *Siyasal ahlak ve siyasal ahlaksızlık*, 257-282, Bilgi Yayınevi.
- Şimşek, E. (2022). *Orta çağ İslam düşüncesinde siyasal ahlâk*. Sonçağ Yayıncılık.

- Tepe, H. (1993). Siyaset ahlakı ya da siyasetçinin ahlakı. T. Alkan (Yay. Haz.), *Siyasal ahlak ve siyaset ahlaksızlığı içinde* (s. 290-296). Bilgi Yayınevi.
- Tepe, H. (2004). Bir felsefe dalı olarak etik: 'Etik' kavramı, tarihseli ve günümüzde etik. *Doğu Batı Dergisi*, 1(4), 3. Baskı, 11-27.
- Tepe, H. (2011). *Etik ve metaetik*. 2. Baskı, Türkiye Felsefe Kurumu.
- The Encyclopedia of World Problems & Human Potential. (2020, 4 Ekim). *Corruption*. 20.04.2023 tarihinde <http://encyclopedia.uia.org/en/problem/134362> adresinden erişilmiştir.
- The Encyclopedia of World Problems & Human Potential. (2021, 16 Ekim). *Unethical practices in politics*. 20.04.2023 tarihinde <http://encyclopedia.uia.org/en/problem/133164> adresinden erişilmiştir.
- Thompson, D. F. (1987). *Political ethics and public office*. Harvard University Press.
- Thompson, D. F. (2018). Political ethics. H. LaFollette (Ed.), *International Encyclopedia of Ethics* içinde (s. 1-8), Wiley- Blackwell.
- Transparency International. *Corruption perceptions index-2022*. 20.04.2023 tarihinde <https://www.transparency.org/en/cpi/2022> adresinden erişilmiştir.
- Turan, Ş. (1993). Tarih boyunca siyasal ahlak. T. Alkan (Yay. Haz.), *Siyasal ahlak ve siyaset ahlaksızlığı içinde* (s. 315-337). Bilgi Yayınevi.
- Van Eck, N. J. & Waltman, L. (2020). *VOSviewer manual version 1.6.16*. *universteit leiden*. 25.02.2023 tarihinde <https://www.vosviewer.com/download/f-33t2.pdf> adresinden erişilmiştir.
- Wall, S. (2013). Political morality and constitutional settlements. *Critical review of international social and political philosophy*, 16(4), 481-499.
- Wall, S. (2016). Political morality and the authority of tradition. *The Journal of Political Philosophy*, 24(2), 137-161. <https://doi.org/10.1111/jopp.12058>
- Weber, M. (2017). *Meslek olarak siyaset*. L. Özşar (Çev.), Biblos Yayınları.
- Yıldız, N. (2012). Etik ile ahlak ayırımı. *Felsefe Arşivi*, 35, 23-36.
- Yılmaz, N. (2022). Siyasî etiğin önemi üzerine bir değerlendirme. *Düşünce Dünyasında Türkiz*, 61, 13-29.
- Yüksel, C. (2010). *Siyasette etik*. Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.

Extended Abstract

Similar to any relationship between people, politics also has a moral/ethical dimension. Due to this inseparable relationship between morality/ethics and politics, it is possible to talk about a political morality/ethics. Political morality/ethics, in general, refers to the moral rules

and principles that should exist in state administration and politics, and are expected to be followed. In recent years, political morality/ethics has become an issue that attracts a lot of attention and is questioned by the public since complaints about the deterioration of social morality in general and political morality in particular have increased. In particular, the widespread belief that politicians act with the aim of providing their own private interests rather than the common interest of the society and that they do not act honestly and responsibly has led to a decrease in the trust in politics and politicians. It is thought that political immorality or corruption, which manifests itself with the increase of immoral/unethical behaviors such as bribery, embezzlement, extortion, and nepotism, causes moral deterioration, erosion of values and corruption in all areas and institutions of social life, and even in the society itself. Therefore, today, fair, honest, responsible and principled politics based on morality has become the expectation and desire of almost every segment.

Today, in the face of a crisis concerning political morality, it is crucial to emphasize the significance of political morality/ethics within scientific research for addressing this issue. Scientific studies, intellectual discussions, theories, and proposed solutions on the matter have the potential to shape public opinion over time and bring the issue to the forefront of politics. In other words, scientific studies that acknowledge morality as a pressing concern in politics and offer suggestions can serve as an effective means in combating political immorality or corruption, by keeping the topic on the agendas of both politics and society. Although a number of disciplines including religion, philosophy, and humanities have investigated this issue, the field of political science, in particular, still lacks a sufficient number of studies. This especially becomes obvious when employing bibliometric analysis, which allows for a quantitative assessment of the available research.

In this study, the aim was to present the current state and a comprehensive overview of the concept of political morality/ethics from past to present. With the understanding that morality/ethics permeate every aspect of life and hold significant importance within the political realm, the preferred method for this study is bibliometric analysis. This approach allows us to determine the number of studies available in the literature regarding "political morality/ethics," the fields in which these studies are predominantly published, and the concepts they are most closely associated with. The Web of Science (WoS) database, widely recognized and utilized among researchers, was employed for data collection and analysis.

As of February 18, 2023, searches were conducted in the WoS database, resulting in 304 studies related to political morality and 477 studies on political ethics. The total of 781 studies indicates the need for significant research on this subject. However, it is noteworthy that there hasn't been a substantial increase in the number of studies over time for these concepts. Specifically, the highest number of studies on political morality was observed in 2009, while for political ethics it was in 2008. Although there was an

increase in the number of studies between 2017 and 2019, recent periods have seen a decline in the number of studies from 2019 to 2022.

The findings demonstrated a significant existence of studies on political morality/ethics across various sub-disciplines within the social sciences. Particularly, political science emerged as the leading field, with 86 (28.2%) studies focusing on political morality and 113 (23.6%) studies on political ethics, surpassing other disciplines. Articles constituted the predominant study type, with 197 (64.8%) studies on political morality and 302 (63.3%) studies on political ethics published in this format. The United States accounted for the highest proportion of studies (30%) conducted on both concepts, while it is worth noting that Turkey contributed only one study. Language analysis revealed English as the prevailing choice, utilized in over 70% of the studies. The overall picture depicted by the findings suggests an inadequate emphasis on the crucial issue of political morality/ethics within the literature, considering its importance in shaping social and political life. The results underscored the need for further research and scholarly attention to shed light on this significant area, fostering a deeper understanding and contributing to the development of effective strategies and frameworks that promote ethical conduct in politics.

In the network maps, strong connections between the United States and England have been identified, indicating significant cooperation in the field of study. Additionally, the analysis reveals limited relationships between universities, with Unix Landon and Emory Unix standing out for their high connectivity. The keyword analysis, encompassing 1259 key concepts in the studies, identified the top 21 concepts with the highest correlation among the 23 concepts repeated at least 5 times. Notably, the network map highlights robust connections between the concepts of "ethics," "political ethics," and "politics." Furthermore, the analysis unveils that current research topics in this field are closely associated with keywords such as "political morality," "liberalism," and "rights." These findings offer valuable insights into the current landscape of study and shed light on the key themes and relationships within the field of political morality/ethics.

Although the WoS database is widely preferred and comprehensive in comparison to other databases, it does not encompass all the studies on the subject. Consequently, in this study, the limitation arises from solely relying on the WoS database and its scope. To obtain a more comprehensive perspective within the subject, future studies could benefit from including the Scopus and other databases. By expanding the scope to incorporate these additional databases, a broader range of research can be considered, leading to a more comprehensive understanding of the topic.